

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Leto III. — Štev. 51.

NOVO MESTO, 19. decembra 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PELET

Če se čemu odrekamo zaradi naše Jugoslovanske ljudske armade, se odrekamo zase

Na svetu je še vedno tako, da se nad slabega vsakdo spravi, močnega pa se vsi boje. Primerov zato imamo na naših vzhodnih mejah več kot dovolj. Češka, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Albanija itd., to so dokazi »osvobojenih držav«, katerim je »svoboda« (oz. praške vislice in podobne simbole sovjetskih svoboščin) prinesel bajonet Rdeče armade Sovjetske zveze. Tako svobodo so ponujali in obetali moskovski nasilniki tudi nam, vendar pa smo jim pred vsem svetom povedali, da živijo v Titovi Jugoslaviji preponosni in prerisnicoljubni ljudje, da bi se klanjali škornjem »vsevednega ruskega nekronanega carja vseh carjev«, kroloka Stalina. Ko smo jim povedali resnico v brk, so začeli rožljati na naših mejah s svojimi divizijami in tanki — in še vedno strašijo in gro-

zijo. Pregazili bi nas bili že leta 1948, če ne bi stala na naših mejah v ognju revolucije prekovana JUGOSLOVANSKA LJUDSKA ARMADA. In ko 22. decembra znova proslavljamo enajstletnico naše Ljudske armade, se moramo predvsem zavedati zgodovinske resnice, da je prav naša ljudska vojska tista jeklena ograja, ki brani pohlepni tujec z leve in desne vstop v našo domovino.

Enajst let je tega, kar je bila 22. decembra 1941 v vasi Rudo v Sandžaku ustanovljena Prva proletarska brigada, naša prva regularna vojska enota. Ustanovitev naše Ljudske armade je najtesneje povezana z oboroženim revolucionarnim bojem naših narodov med štiriletno osvobodilno vojno. Iste črke so pisale zgodovino najbolj krvavih dni naših narodov in njihove, vse-ljudske vojske. Iz ognja in pepela, iz solz in krvi, iz še nikdar doživetega, strahotnega gorja je zrastle naša ljudska armada. Zaman se naprezajo sovražniki na Zapadu in izdajalec na Vzhodu, da bi zabrisali naš prispevek k splošnim naporom za zmago zaveznikov v boju proti fašističnim barbarom. Nihče jim ne verjame! Med vojno so Rusi hvallili našo partizansko vojsko po radiu vsemu svetu — bila jim je dobra, saj je na primer samo leta 1942 vezala na jugoslovanskih bojiščih nad 800.000 sovražnih vojakov, da niso pritiskali na fronte Sovjetske zveze, temveč na naše vasi, na naša mesta, na jugoslovanske narode! Pregloboko so zapisane žrtve naših narodov v srcih vseh poštenih ljudi na svetu, da bi jih moskovski lažnjivci mogli od tam zbrisati.

Leto enainštirideseto se ne bo nad jugoslovanskimi narodi nikdar več ponovilo. To nam jamči naša JLA — kri naše krvi, naša ljudska armada, katero so skovali naši najpredanejši borci. Nekoč so znali držati v rokah le koso, kramp in kladivo. Ljubezen do domovine, srd nad zločinci-fašisti in svobodoljubnost pa so v krvavi narodnoosvobodilni vojni vodili njihova srca in um, da so nam ustvarili armada, kakršne danes nima Evropa.

Ozrmo se v bežnih črtah na zgodovinski razvoj naše JLA. Pred koncem leta 1942 smo imeli poleg 79 partizanskih odredov tudi že 2 korpusa, 9 divizij, 36 brigad, 70 samostojnih bataljonov in 15 samostojnih rednih četnih enot. Sovražnik pa je imel takrat v naši deželi 34 divizij, eno nepopolno divizijo, pet brigad, okrog 15 polkov in 140 bataljonov s 680.000 vojniki. Prištetni moramo k tem enotam še Nedelčeve, Pavličeve in Rupnikove klavce in požigalce, pa dobimo številko 800.000 sovražnikov proti našim 150 tisoč borcem.

Vsa ta dobro oborožena sila pa nas ni strla. V manj kakor enem letu je naša vojska narasla za novih 300.000 mož, leta 1945 pa smo imeli ob zaključnih operacijah že 800.000 borcev v 17 korpusih, 53 divizijah, 23 samostojnih bataljonih in 107 partizanskih odredih. To je bila tista sila, ki je osvobodila našo državo in dala velikanski delež za skupni boj in zavezniške napore za zmago nad fašističnimi državami.

Merilo našega vojskovanja pa ne more biti v tem, kakor je poudaril lani tovariš Tito, kako so bili naši borci oblečeni in kakšna je bila naša oborožitev, kakšna je bila naša vojna tehnika, ampak je to merilo v tem, koliko divizij je moral sovražnik pritegniti v Jugoslavijo iz drugih bojišč. Merilo je v tem, kako smo se mi proti sovražniku borili in kakšna je bila naša številčna moč. Tako smo imeli n. pr. koncem leta 1944 proti sebi 25 nemških divizij, skupaj z bolgarskimi in madžarskimi enotami pa več kot 40 divizij s 580.000 vojniki! V istem času so imeli Nemci n. pr. v Italiji komaj 27 do 28 divizij proti zaveznikom s pribl. 350.000 vojniki proti 34 zavezniškim divizijam z 2000 tanki in 5000 letali! Proti nam pa se je zagrizeno borilo 40 divizij — naših 500.000 borcev pa ni imelo tankov in letalstva, razen manjših enot. Nismo trošili benzina, zato pa smo trošili mnogo več krvi za zmago naprednega sveta nad fašizmom!

Nemogoče je v kratkem uvodniku podati točno sliko in vso veličino he-

Iz borb v Suhli krajini pozimi leta 1945

rojskega boja naših partizanov in ljudske armade. Naši borci so se dostikrat borili brez vseh pripomočkov sodobne armade, lačni, slabo oblečeni, brez zdravil in zaledja industrije. Nad 1.700.000 žrtev, od tega 305.000 mrtvih in 435.000 ranjenih borcev — to so najzgovornejši dokazi o našem prispevku v boju združenih narodov zoper fašistične razbojnike. Boj naših narodov pa je bil hkrati svetel vzgled in moralna pobuda drugim okupiranim narodom, posebno v Grčiji, Franciji in Albaniji, proti koncu pa tudi v Italiji in Bolgariji itd.

Po vojni se naša ljudska armada nenehno razvija, modernizira in krepi. Najtesneje je povezana z ljudstvom, sodeluje v njegovih naporih za gospodarsko osamosvojitve države in mu pomaga s svojimi številnimi kadri.

»Ni daleč dan, ko bo dajala vojna industrija naši armadi vso potrebno in najmodernejšo opremo« je na VI. kongresu KPJ dejal general Voja Nikolič. Ze zdaj izdelujemo moderne topove, letala, tanke, vsa lahka orožja, gradimo ladje itd. Zgradili smo 58 tovarnih vojni industrije, ki skrbje za najmodernejšo opremo naše JLA. Pod vodstvom Partije je je naša armada razvila v eno najmočnejših armad v Evropi. Ogromna je pomoč JLA našemu gospodarstvu. Samo od leta 1948 dalje je dala našemu gospodarstvu

278.000 novih mehanikov, šoferjev, traktoristov, električarjev, zidarjev, strojnih ključavničarjev, telegrafistov in bolničarjev. Na raznih delovnih mestih je Armada prispevala 5 milijonov in 600.000 delovnih dni na naših največjih gradbiščih. Armada živo sodeluje v graditvi socializma, gradi pa tudi sama sebe v tem duhu, kakor je dejal tovariš Tito na VI. kongresu.

Premalo bi povedali z besedami, da je naša ljudska Armada s tisočermi nitmi povezana s svojim ljudstvom. Ne samo to — naša Armada je sestavni del ljudstva, iz njega je izšla, v naših narodih ima svoje globoke korenine. Je naša rasnična ljudska armada, enotni organizem in potentakem tudi nosilec enotnosti in bratstva naših narodov. Za tako Armado, za to bratstvo, za tako svobodo, kot smo si jo priborili, pa so v veliki osvobodilni-revolucionarni borbi umirali najboljši borci partizanskih odredov in narodnoosvobodilne vojske narodov Jugoslavije.

Naj živi 22. december — dan naše slavne JLA!

Naj živi Jugoslovanska ljudska armada — trden branik naše socialistične domovine!

Naj živi vrhovni komandant in ustvaritelj naše Ljudske Armade — maršal Tito!

Bela krajina na dan volitev

Zatišje, ki je vladalo nekaj dni pred volitvami, je dalo nekaterim reakcionarnim elementom povod, da so pričeli dajati razne sovražne prognoze o volitvah. Nakazovali so veliko abstinenco, kakor tudi zmago svojih kandidatov, katere so ponekod vrinili na listo in ki so vsa povojna leta stali ob strani pri vsej dejavnosti in graditvi socializma. Mislili so, da bodo volitve 7. decembra potekale v znamenju borbe proti napredku in proti ljudski oblasti, zlasti pa proti vsem frontovskim kandidatom. Ta sovražna dejavnost je posebno prišla do izraza v Gribljah, kjer izgleda, da je ostalo osatovo seme krvavega okupatorja, katerega cvet je pognal iz smetišča, reakcionarne zakladnice, ki je zdaj našla najprimernejši čas ter pisala plakate, pozivajoč na borbo na življenje in smrt proti ljudski oblasti. Te parole so bile tipično belogardistične in prozorno vatikanske, čeprav jih je pisala in limala domača izdajalska roka.

Posebno lepo so bila okrašena volišča v Črnomlju in Metliki, na katerih se je že v prvih jutranjih urah zbirala množica volivcev.

Prve volitve ob 8. uri so govorile o 100 % izvedli volitve v vaseh: Hrast pri Suhorju, Črmošnjice, Lokvica, Trnovce in Skemljevec. Ob 10. uri je pa naraslo število vasi s 100 % udeležbo že na 30. Tako je v dopoldanskih urah volilo v celi Beli krajini 80 % upravičencev, med katerimi so bili prvi invalidi, ki so izvršili svojo dolžnost 100 % do 9. ure zjutraj. Bilo je mnogo primerov, kjer so ljudje zahtevali, da se odprejo volišča pred 7. uro. To so bile v velikih primerih tudi naše zavodne matere, posebno v Rodinah, kjer je 6 nad 80 let starih žena čakalo na volitve že ob 6. uri zjutraj.

Med prvimi in najboljšimi občini so bili Adlešiči, kjer so prvi že ob treh popoldne zaključili volitve s 100 % udeležbo. (Nadaljevanje na 2. strani)

Obvestilo

Vsem naročnikom, bralcem in prodajalcem Dolenjskega lista sporočamo, da bo prihodnja številka našega tednika izšla v torek 30. decembra kot novoletna številka na 16 straneh. Te številke bomo priložili tudi kolektarček za l. 1953 in poštne položnice za naročnino leta 1953.

Vse zamudnike, ki še niso poravnali naročnine za l. 1952, prosimo, da to nemudoma store. Uprava lista mora svoje občne obveznosti spravi plačevati tiskarni in drugim dobaviteljem, pa je zato vsak najmanjši znesek še neplačane naročnine za redno izhajanje zelo važen. Obvestilo o zaostali naročnini smo javili vsem zamudnikom poleg naslova v 48. številki, v kateri so dobili tudi položnico.

Uprava Dolenjskega lista

Vremenska napoved

za čas od 18. do 28. decembra
Od 18. do 24. temperatura pretežno pod ničlo in pogoste snežne padavine. Po 24. decembru še nadalje pogoste padavine, temperatura pa bo zelo spremenljiva.

ČLANI OKRAJNEGA ZBORA NOVO MESTO

Objavljamo imena izvoljenih odbornikov okrajnega zbora Novo mesto:

Modic Danica, upravnik bolnišnice, Novo mesto; Hlede Alojz, uslužbenec DOZ, Zabaj vas; Počrvina Miha, sekretar MK ZKS, Novo mesto; Mg. Andrič Boris, upravnik okrajne lekarne, Novo mesto; Jazbinšek Avgust, personalni referent žel. sekcije, Novo mesto; Musar Ema, ravnateljica učiteljskega, Novo mesto; Starič Anton, vel. kmet, Ornuška vas; Matko Jože, sred. kmet, Dol. Dole; Sutar Blaž, mali kmet, Stara vas; Rajer Jože, zadržnik, Loke; Borštnar Jože, sekretar OK ZKS, Novo mesto; Bukovec Ciril, zadržnik, Velika Loka; Videčnik Vilko, učitelj, Mokronog; Milavec Franc, želez. upokojenec, Pušcava; Roje Jože, mali kmet, Lopata; Jerele Martin, mali kmet, Brezovica; Beve Franc, sred. kmet, Gorenja vas; Trlep Franc, kmet, Orlaka; Mrvar Ignac, kmet, Smihel pri Žužemberku; Jare Franc, kmet, Cvibelj; Gosence Jože, poslovodja mizarske delavnice, Dvor; Markovič Franc, uslužbenec,

Podturn, Černe Fanika, učiteljica, Dol. Toplice; Zupančič Viktor, mali kmet, Dobindol; Kirar Franc, zadržnik — Trška gora; Gorenc Franc, mali kmet, Brusnice; Jare Ivan, delavec, Prečna; Berce Vladimir, učitelj, Mirna; Slak Franca, upravnica Dijaškega doma, Trebnje; Progar Alojz, mali kmet, Sela pri Zagorici; Rajer Franc, uslužbenec, Vrhpeč; Siško Franc, mali kmet, Mirna peč; Gorenc Ivan, mali kmet, Hrastno; Knavs Stanko, mali kmet, Okrog; Gril Ivanka, učiteljica, Birčna vas; Muren Alojz, mali kmet, Podgrad; Kralj Jože, kmet, Sela; Medle Franc, kmet, Sela pri Ratežu; Gačnik Franc, sred. kmet, Brod; Dim Adolf, sred. kmet, Hudeje; Zidar Franc, uslužbenec, Trebnje; Skubie Franc, uslužbenec, Grm; Pavlin Karel, sred. kmet, Polhovica; Kastelic Alojz, vel. kmet, Pristava; Rangus Franc, mali kmet, Dol. Vrhpolje; Vale Maks, uslužbenec, Sentejnej; Zefran Anton, mali kmet, Veliki Gaber; Hočvar Anton, mali kmet, Primča vas; Orel Alojz, mesar, Fužina; Romančič Peter, novinar, Novo mesto.

ODBORNIKI OKRAJNEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV V ČRNOMLJU

Na volitvah 7. decembra so bili izvoljeni v okrajni zbor:

Veseli Peter, zidarski delovodja pri Ograd Črnomelj iz Furge 8; Požek Jože, kmet iz Gorenjcev 3; Bogataj Dominik, uslužbenec iz Črnomlja; Pahulja Blaž, uslužbenec iz Črnomlja 235; Zunič Janez, uslužbenec iz Črnomlja; Plut Janko, krojač iz Kočevja pri Črnomlju; Turnšek Relja, upokojenka, iz Črnomlja; Vlasič Jože, kmet iz Tribuč; Sterbanc Janez, kmet iz Dobljč; Suhorepec Jakob, kmet iz Otavca; Butala Jože, kmet iz Lokev 6; Gršič Jože, kmet iz Tanče gore; Mušič Matija, kmet iz Dragatuša 22; Hanzelj Zvonko, uslužbenec iz Gradaca; Segina Janez, kmet iz Prilozja; Suštarčič Jože, kmet iz Cerkvišča; Jakljevič Franc, nameščenec iz Metlike; Žugelj Martin, nameščenec iz Metlike; Stojnič Anton, kmet iz Gor. Lokvice 27; Fink Franc, kmet iz Dol. Suhorja 2; Belopavlič Niko, uslužbenec iz Hrasta 8; Vrančar Anton, uslužbenec iz Bojanje vasi; Oberman Anton, kmet iz Drašičev 40; Brodarčič Martin, kmet iz Rosalnic 4; Fric Pavel, kmet iz Dol. Podgora 15; Pribičič Jurij, trg. pomočnik iz Dola 4; Beršič Matija, kmet iz Strekljčeva; Hutar Alojz, uslužbenec iz Črnomlja; Skrinjar Zan, kmet iz Črešnjevca 26; Kapš Franc, kmet iz Starhovega vrha; Kočvar Janez, kmet

iz Vavpče vasi 37; Matkovič Franc, kmet iz Dol. Suhorja; Špehar Jurij, kmet iz Damlja 17; Kavčič Rudolf, učitelj iz Vinice; Novak Stanko, kmet iz Preloke.

V zbor proizvajalcev OLO Črnomelj pa so izvoljeni:

Bahor Franc, rudar iz Jerneje vasi 26; Jankovič Jože, rudar iz Obrha 8; Šober Ferdinand, mizar iz Vranovič 26; Grahek Ferdinand, mizar iz Črnomlja 30; Grahek Franc, žagarski delavec pri »Zoric, Črnomelj; Skubie Janko, strojnik v »Belsadu«, Kanižarica; Pečarič Janko, srednji kmet iz Čuril 2; Vučko Ignac, delavec iz Črmošnjice; Grahek Anton, predsednik KDZ Stražni vrh; Žvab Jože, srednji kmet iz Dolenje vasi 15; Kobe Rudl, srednji kmet iz Srednjih Radenc 4; Črnič Franc, kolar iz Fučkovc 5; Lamut Janez, mali kmet iz Podloga 8; Stepan Jože, mali kmet iz Ravnac 1; Kočvar Julij, srednji kmet iz Sela-Semič 5; Segina Franc, srednji kmet iz Prilozja 5; Kalčević Franc, srednji kmet iz Učakovcev 8; Sašek Karolina, trg. pomočnica iz Črnomlja 50; Jerina Ivan, čevljarški mojster MLO Metlika; Doltar Josip, mojster mizarske zadruge v Črnomlju; Rems Lovro, sedlarski in tapetniški mojster iz Črnomlja 244.

Slovenska izseljenska matica bo še poglobila vezi z rojaki v zamejstvu

V soboto 13. decembra je bil v Ljubljani prvi redni letni občni zbor Izseljenske matice, katerega so se udeležili poleg dosedanjega upravnega odbora še delegati iz krajskih pododborov, zastopniki ljudske oblasti in množičnih organizacij ter novinarji. Navzoč je bil kot časten gost tudi pisatelj Etbil Kristan.

»Dobrih trideset let prepozno je bila ustanovljena Izseljenska matica,« je v uvodu poudaril predsednik matice književnik Tone Seliskar. Dobra petina Slovencev živi v drugih državah, pa vse do lani nismo imeli organizacije, ki bi skrbelo za povezavo teh ljudi z matičnim narodom v stari domovini. To vrzel je izpolnila SIM, toda težko bo popraviti vse, kar je bilo zamujeno. Stotisoči najbolj zdravih ljudi so odšli v svet s treh tisoč let, največ pa v Združenih državah Amerike. Velika večina izmed njih se zanima za usodo svoje stare domovine, ki jim je vedno pred očmi, katero žele še videti in ji tudi skušajo po svojih močeh pomagati, kjerkoli morejo. Se celo otroci slovenskih izseljencev, ki so se rodili in se vzgajajo v tujini, ljubijo domovino svojih staršev in se živo zanimajo za njo.

Slovenska izseljenska matica se trudi navezovati stike z njimi povsod, išče stikov z njihovimi naprednimi organizacijami in društvi, skuša jim omogočiti, da spoznajo resnico o svoji stari domovini in domovini njihovih staršev, tisto resnico, ki si tako težko utira pot, ker ji nasprotujejo številni potvarjalci zgodovine v svetu in služabniki tujih interesov v domovini. Prav Slovenska izseljenska matica je v tem oziru v svojem dveletnem obstoju veliko pripomogla, da resnica hitreje prodira v svet in da se vzpostavile trdne vezi med izseljenci in storo domovino, ki se vsak dan še pogloblja v korist vseh, zlasti pa v korist sodelovanja med narodi in utrditve miru v svetu, ter jačanju kul-

turnih odnosov med narodi širom sveta. Izseljenska matica je bila letos v veliko pomoč rojakom, ki so prihajali domov na obisk, mnogo pa je bilo težav, ki jih tudi tako dobra volja matice in njenih uslužbencev ni mogla premagati. To so bile razne carinske, prometne in devizne komedije, ki so povzročile veliko upravičenega razburjanja povratnikov in izletnikov. Navzlic temu je veliko število rojakov letos obiskalo svojo domovino in se na lastne oči prepričalo, kako je pri nas, še veliko več pa jih bo prišlo drugo leto, ker je večina takih neveselosti že odpravljena.

Tovariš Tomo Brejc, podpredsednik matice, je poudaril, da je za nas izseljensko vprašanje tudi politično vprašanje, ker se je po tej vojni veliko pobežlih vojni zločincev naselilo prav med naše rojake v inozemstvu in jim skušajo zamegliti pogled na storo domovino. Prizadevajo si, da izseljence razcepijo na razne politične skupine. Svoje zločinsko delovanje naj lastnim ljudstvom v domovini med vojno hočejo sedaj nadaljevati med izseljenci. Važno vlogo pri obveščanju rojakov v zamejstvu o razmerah, naporih in uspehih v stari domovini ima naš tisk, zlasti lokalni časopisi, ki prihajajo tedensko med naše ljudi v tujini in jim prinašajo novice iz domačih krajev. Poudaril je, naj bi naš tisk še povečal te stike in prinašal še več člankov prav za naše ljudi v zamejstvu.

Slovenska izseljenska matica ima v načrtu razširitev svoje organizacije po vseh krajih Slovenije, zlasti v krajih, od koder je odšlo največ ljudi v svet. Za izseljence bo izdala prihodnje leto velik Slovenski koledar ali almanah, ki je že natiskan. Prav tako bo izdala slovensko zgodovino v vseh jezikih, v katerih se vzgajajo otroci naših izseljencev v drugih državah, enako pa tudi slikanico za otroke. Pevski oktet, ki bo te dni odšel na trimesečno turnejo v Ameriko, bo prinesel med naše rojake prelepo slovensko pesem, ki si jo tako želijo. Tudi Triglav film obeta nekaj kulturnih filmov prav za naše izseljence. Matica bo izdala tudi priročnik z vsemi carinskimi in drugimi predpisi, ki bo koristno služil povratnikom v domovino in obiskovalcem ter turistom.

Naši izseljenci so domovini v moralnem in materialnem pogledu veliko pomagali. Zato naj ne bo zavednega Slovence, ki ne bi postal član Izseljenske matice.

Na predlog tovariša Seliskarja je bil z velikim navdušenjem izvoljen za prvega častnega predsednika SIM pisatelj Etbil Kristan, ki ima za povezavo med izseljenci in domovino veliko zasluga. V Upravni odbor SIM so bili izvoljeni v glavnem dosedanjji člani. Z velikim navdušenjem je bila pozdravljena tudi noveletna poslanica, ki jo bo matica poslala rojakom v zamejstvu.

BELA KRAJINA NA DAN VOLITEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

ležbo. Najslabše so bile vasi (kakor po svoji tradiciji na prejšnjih volitvah) Hrast pri Vinici, Vranovci, Griblje in posebno Nova Lipa.

V Okrajni LO so bili izvoljeni znani aktivisti Fronte — Martin Zugelj, Janez Zunič, Niko Belopavlovič, Franc Jaklič, Blaž Pahulja in vsi drugi, prejšnji odborniki, ki so kandidirali. Medtem ko so volivci dobro izbirali v Okrajni zbor, pa se je pokazalo, da nekod niso imeli pravičnega razumeva-

nza pri izbiri v občinske LO, kjer je izvoljenih tudi veliko takšnih odbornikov, ki se dosedaj niso z ničemer pokazali pri naši splošni dejavnosti za skupnost ne na upravnem, niti ne na političnem področju. To svojo slabost kajti tudi pred njimi se odpira široko polje dela. Ta zbita zlasti narekuje, da pa bodo imeli priliko sedaj popraviti, bodo morale množične organizacije budno spremljati dejavnost občin in jim v vseh ozirih pomagati.

Velika udeležba in izbira v odbore je najzgovornejši odgovor gribeljskim pisnikom, ki so trdili v svojih plakatih, da so naši voditelji generali brez armade in voditelji brez naroda. Tako gre ljudstvo svojo nezadržno pot v socializem v borbi proti vsem reakcionarnim elementom, katere je enkrat za vselej vrglo na smetišče. Ta razvoj je najboljše okarakteriziral prvi organizator Komunistične partije v Beli krajini Janez Marentič že leta 1939, ko je zapisal: »Stari reakcionarni svet dokončuje svoj vek, on bo še nekaj časa životaril, toda vedno bolj bo propadal brez kakršnega koli izgleda na zmago.«

Volitve 7. decembra so to tudi v Beli krajini znova potrdile.

V. J.

Priznanje delovnemu kolektivu novomeške tekstilne tovarne

Na nedavni drugi modni reviji v Unionski dvorani v Ljubljani so razne tekstilne tovarne Slovenije razstavile številne lepe vzorce za moške, ženske in otroške oblike. Modele oblek, plaščev, pletenin, krznenih plaščev, klubov, čevljev in prišetke so izdelali socialistični in zasebni obrtniški obrtni v Ljubljani. Modna revija je pokazala, kaj oblačemo za našo, za šport, delo in za zabavo.

Republiški dnevni tisk je v poročilih o tej modni reviji posebej omenil, da so zlasti izstopali lepi vzorci in kakovost blaga novomeške Tekstilne tovarne, kar je zelo pohvalno za mlado tekstilno industrijo na Dolenjskem.

Kratke vesti

Katastrofalne poplave na Hrvaškem in v Bosni

Ze pretekli teden so močno narasle vode v Bosni in Hercegovini. Neprestano deževje je spremenilo nekatere doline v velika jezera. V Karlovcu je Kolpa nad 8 m nad normalo. V okolici so morali izprazniti 15 vasi, ker je bila nevarnost, da bi jih voda popolnoma odrezala.

Tudi Sava je močno narasla in so nekatere vasi v okolici Siska pod vodo. Zaradi naraslih voda je moralo ustaviti obratovanje več hidrocentral, med njimi Ozalj I. in II. in tudi vinodolska hidrocentrala.

Podobno je stanje v Hercegovini. Med Sarajevom in Mostarjem je voda preplavila cesto in železniško progo tako, da je prekinjen ves cestni in železniški promet med Sarajevom in Mostarjem. Če bi bilo malo hladneje, bi se nevarnost nadaljnjih poplav zmanjšala. Ker je v bosanskih hribih zapadlo mnogo snega, se ob toplem vremenu taja tudi ta.

Po približnih cenitvah je škode za več sto milijonov dinarjev.

630.000 ton pšenice in 100.000 ton koruze bomo uvozili

Gospodarski svet zvezne vlade je sporočil, da so sklenjene pogodbe za uvoz 630.000 ton pšenice in 100.000 ton

koruze. Razen tega pa je že kupljenih 5000 ton maščob. Z uvoženimi žitaricami računajo, da bomo prebrodili posledice lanskoletne suše. Seveda je pri tem potrebna največja štednja. Zaradi tega je vlada izdala odločbo o mletju enotne moke.

Slovenci bodo imeli štiri svetovalce v goriskem občinskem svetu

Preteklo nedeljo so bile volitve v občinski svet v Gorici. Kljub nedemokratskemu volilnemu sistemu, bodo imeli Slovenci v Gorici štiri svetovalce. Zrebanje obveznic L. ljudskega posojila

V Beogradu je bilo 15. decembra zadnje zrebanje L. ljudskega posojila. S tem zrebanjem se bo začelo zaključno izplačevanje. Ker lahko vsak dvigne izzrebane in amortizirane dobitke tri leta po zrebanju, zastarajo s 1. januarjem 1953 vse obveznice, ki so bile amortizirane pri prvem in drugem zrebanju leta 1949, ter dobitki izzrebani na drugem zrebanju. Na sedmem in osmem zrebanju izzrebane obveznice bodo zastarele 1. januarja 1956.

Trifunovič državni šahovski prvak

V terek je bil zaključeno VII. državno prvenstvo države v šahu. Naslov prvaka za leto 1952 si je pridobil dr. Peter Trifunovič, ki je s tem že četrty osvojil najvišjo šahovsko lavorko v naši državi.

Novo mesto je počastilo dan človečanskih pravic

Preteklo sredo zvečer je nad 500 prebivalcev Novega mesta in bližnje okolice nastopila v Novem mestu številna množica zadržnega kotička. V okviru Ljudske univerze je predaval o OZN in človečanskih pravicah dr. Jože Potrč, minister — predsednik Sveta za zdravstvo in soc. skrbstvo LRS. Predavanju so prisostvovali člani OLO, OK ZKS, ljudskega odbora Mesne občine in MK ZKS, predstavniki JLA, številni zastopniki organizacij, šolraj vsi člani Zdravstvenega društva drugih društev in ustanov. V izredno zanimivem predredu je dr. Jože Potrč nazival pred poslušalce vrsto vprašanj okoli sprejema deklaracije o človečanskih pravicah in borbe malih držav za sprejem konvencije o teh pravicah. Govoril je o našem sodelovanju s svetovno Konfederacijo svobodnih sindikatov, o organiziranosti in številnosti svetovnega proletariata, o kritiki sovjetskega sistema, ki jo je podal VI. kongres ZKJ, o teptanju osnovnih človečanskih pravic v Sovjetski zvezi in o nujni potrebi, da gledamo na uresničitev deklaracije o človečanskih pravicah predvsem tudi s stališča politične borbe. Ko je navajal posamezne člene deklaracije, jih je primerjal s strošno gospodarstvom in kulturno zaostalostjo nekaterih držav, ki pa — kakor vse kaže — prav nič ne moti sovjetskih pridigarjev »svetovnega mira«, da govoričijo o prehodu v komunizem, čeprav milijoni njihovih sosedov umirajo od glada. Čedalje bolj — je poudaril dr. Jože Potrč — se zato nastajajo male in porazne države na OZN, v kateri zbirajo svoje napore za ohranitev miru in svojih pravic. S praznovanjem Dneva človečanskih pravic dokazujejo vsi napredni ljudje sveta svojo pomoč ciljem in visokim namenom OZN.

Predavanje dr. Potrča je bilo sprejeto z dolgoletnim in prisrčnim aplavzom, kakršnega v Novem mestu še zepa ni doživljal noben govornik. V imenu novomeške podružnice Društva LRS za Združene narode je Srečko Skrt napisal tovariša ministra, da bi ga imel kmalu spet priliko pozdraviti v Novem mestu, nakar je bila sprejeta naslednja protestna resolucija zaradi sprejema frankistične Španije v UNESCO:

Novo mesto, 10. decembra 1952
NACIONALNI KOMISIJI UNESCO
Beograd

V čast Dneva človečanskih pravic se je zbralo nocoj prebivalstvo Novega mesta in okolice, da bi razpravljalo o tem mednarodnem prazniku. Ob tej priliki z ogorenjem protestiramo proti sprejemu Francove Španije v UNESCO. Francova Španija ni nič drugega kot toorba fašističnih rabljev Hitlerja in Mussolinija, ki ju tudi mi Slovenci in Jugoslavoani prav dobro poznamo iz časa NOP, po vseh ardeoloških in zločinih.

Ko pozdravljamo obitnico plemenitega zamisliti in vsebinske deklaracije o človečanskih pravicah, zahtevamo hkrati, da glada v borbi za ta veliki ideal človeštva skrajna poštenost in odločnost. Da nihče izmed ostankov fašizma in reakcionarjev kakršne koli burje ne bo prišel v organe OZN ali celo odločal v njih.

Prizadevamo se protestom vseh progresivnih ljudi na svetu proti sprejemu Francove Španije in v prosimo, da tomlatite ta protest kot našo odločno voljo, da bomo kakor doslej tudi v bodoče trdno na strani vseh, ki se borijo za uresničitev deklaracije človečanskih pravic.

Okrajno skupščino socialnega zavarovanja in zbor proizvajalcev smo izvolili

Zgodovinsko razdobje, v katerem je prevzel delavski razred z Zvezo komunistov na čelu krmilo krepke v svoje roke, je posebno pomembno zaradi čedalje trdnjega uresničevanja delavskega samoupravljanja. Leto dni in več je za nami, odkar so delavski sveti nastali in posegli odločujoče v razvoj našega gospodarstva. Dobri uspehi delavskega samoupravljanja se kažejo tudi v naših dolenjskih podjetjih.

Za nami so tudi volitve okrajnih skupščin socialnega zavarovanja in okrajnih zborov proizvajalcev. Kako so potekale v novomeškem okraju? Nad 5000 zavarovancev, članov sindikalnih podružnic, je na predvolitvah zborov izvolilo 31 delegatov, ki so bili izvoljeni v 29 volilnih enotah v okraju s skupno udeležbo 81,56%. S sto odstotno udeležbo so se predvsem izkazali železničarji, Čegrad in Krka Remont, nadalje kolektiv tekstilne tovarne z 91%, prosvetni delavci z 92%, enota Straža-Topllice z 91,6%, vsa Suha krajina z 92,7% itd. Slabo so se izkazali novomeški upokojenci, izmed katerih se je volitve udeležilo le 71,51%. Upokojenci v Mokronogu so volili 82,6%. Gotna vas-Brusnice in Škocjan-Smarjeta pa 70%. Res so bile to prve volitve organov socialnega zavarovanja in so marsikateri — tako v podjetjih kot v sindikalnih podružnicah — zanemarjali pomen volitev.

Okraj kot celota pa je dosegel potreben minimum in tudi v republiknem merilu ni med zadnjimi.

Tudi volitve v zbor proizvajalcev pri OLO je ljudska oblast v glavnem prepuščala sindikalnim organizacijam. Okrajni združni zvezi, Trgovski in obrtni zbornici. V celoti je volilo 510 delegatov 28 članov v okrajni zbor proizvajalcev, od tega: delavci industrije, komunale, gradinstva, prometa in gozdne stroke 12 odbornikov, kmetje v kmečkih združenjih izmed 220 delegatov 11 odbornikov, obrtniki izmed 212 delegatov 2 odbornika, trgovina in gostinstvo izmed 27 delegatov 1 odbornika, delavci državnih posestev in člani KDZ pa izmed 23 delegatov tudi 1 odbornika. Volitve so trajale od 23. do 26. novembra. Udeležba znaša v povprečju 90%. Okrajni sindikalni svet je podeloval pri volitvah delegatov za obrtno stroko in dosegel skupno z Obrtno zbornico v Novem mestu 60% udeležbo. Najboljšo udeležbo so imeli delavci prve skupine, slede jim KDZ in državna posestva, trgovina in gostinstvo, sinška pa je bila udeležba v vrstah članstva splošnih kmečkih združenj in med obrtniki.

V celoti je delavski razred Dolenjske razumel pomen volitev novih organov našega delavskega samoupravljanja in dal a svojo udeležbo viden pečat nadaljnjemu razvoju gospodarstva.

Uspehi predvolilnega tekmovanja v Kočevju

Na podlagi tekmovanja, katerega je napovedal MO OF Novo mesto, so bili v območju občinskega odbora OF Kočevje doseženi naslednji rezultati:

1. Občinski odbor OF Kočevje je po uspehih zborih volivcev za volitve v občinske in okrajne odbore organiziral tri predvolilna tekmovanja, kjer so kandidati pojasnjevali gospodarsko-politična vprašanja in naloge, ki jih je nakazal VI. kongres ZKJ. Zborovanja so bila v Stari cerkvi, Starem logu in v Salki vasi. Poleg teh zborovanj so bili po terenih sestanki frontovcev, kjer so razpravljali o agitaciji za volitve.

Na teh sestankih in zborovanjih so frontovci sprejeli razne obveze glede krasitve volišč in napovedovali tekmovanje med volilnimi enotami.

2. Povprečna udeležba na zborovanjih je bila 40%. Le eno zborovanje je doseglo 70% udeležbe. Najslabša udeležba je bila v Salki vasi, za kar je odgovoren tamkajšnji politični aktiv, ker ni seznanil volivcev o zborovanjih v pravem času.

3. Mesto Kočevje, kakor tudi okolica, se je za volitve 7. decembra temeljito pripravilo. Posamezne ustanove in podjetja so že 5. decembra pripravljale krasitve in urejala trgovske izložbe ter gostinske lokale. V mestu je bilo nabitih preko 100 parol in lepakov. Pri vseh voliščih v mestu kakor v okolici so bili postavljeni slavaloki. Najlejša

so bila volišča v gimnaziji ter volišča v stavbi podjetja »Zidar« Kočevje, v okolici pa Livold, Dolga vas, Mlaka, Breg in še nekatera. Na dan volitev je bilo mesto ozvočeno.

4. Volivci občine Kočevje so že v zgodnjih jutranjih urah prihajali na volišča. Volilna enota Polom je zaključila volitve 100% do 4.30 ure zjutraj. Smuka ob 6.30 uri zjutraj, Onek ob 7.30 uri zjutraj, Cvišlarji ob 8. uri zjutraj itd. Tudi v mestu Kočevje so volivci trumoma prihajali na volišča ob 5.30 uri. Med prvimi je volil sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Klarič, ki je tudi izvoljen za večino glasov za okrajni zbor. Po vseh vaseh so bile budnice harmonikarjev. Na Smuku so se slišali strelji državnih lovecev; godba rudarjev je spremljala v jutranjih urah rudarje na volišča, partizanske pesmi pa so zaigrali tudi v mestu.

Kakor so se volivci obvezali volitve zaključiti do 9. ure zjutraj, tako se je tudi zgodilo. Do tega časa je volilo 95%, le nekateri so zavlačevali, da so se volitve dokončno zaključile do 14. ure. Od 4378 volivcev je volilo 4354 ali 99,55%. Neznatno število, 24 volivcev, se volitev ni udeležilo, s čemer so dokazali, da jim ni za boljši jutrišnji dan ali pa so užajneli, ker jim je Osvobodilna fronta odvzelo politično vlogo.

Občinski odbor OF Kočevje

Mar tega odgovorni ljudje v dobrepoljski zadrugi ne vedo?

Veliko smo zadnje čase slišali iz življenja kmečke zadruge Videm-Dobrepolje, ki je bila ustanovljena že v času stare Avstrije, t. j. v letu 1898. Zato se to pot ne bomo zadržali na vprašanjih, ki so bila več ali manj obravnavana, pač pa bi bilo potrebno spregovoriti nekaj besed o nezdavnih pojavih pri nekaterih uslužbencih tamkajšnje zadruge, ki zaradi svoje pobožnosti gledajo navzven najbolj pošteno, čeprav se za to pobožnostjo in nedolžnostjo skriva polno protiljudskih tendenc in nezdavnih lastnosti.

Juvanc Anica je zaposlena v KZ Videm od aprila 1939. leta. Do leta 1943 je bila v tesnem sodelovanju in najboljših odnosih s tedanjim župnikom Merkunom in kaplanom Lavrihom, ki sta slovenskemu ljudstvu napravila veliko gorja. Krivca sta mnogih težav in žrtev in sta kot izdajalca pobežnila v inozemstvo. Toda njun vpliv (kot bivših članov zadruge, upravnega ali nadzornega odbora) živi v večji ali manjši obliki še danes v miselnosti starokopitnih ljudi. Ze v letu 1942 je Juvanc Anica pokazala svoje simpatije do Italijanov, ko jim je po dokaznih izpovedih tamkajšnjih prebivalcev nopsila no nos to in ono, dokler ni leta 1943 odšla pod njihovo zaščito v Vel. Lašče, kjer je bila še v boljših odnosih s sovražniki narodnosvobodilnega pokreta. Med drugim je imela tudi pomembno besedo pri izdajanju živilskih nakaznic itd. Čeprav je od tedaj preteklo že precej časa, se še danes ni znebila svojih protiljudskih lastnosti, katere prekriža s svojo pobožnostjo. Zato uživa zaupanje pri ljudeh starega

kova, kot sta na primer Jože Strnad in Franc Zevnik, oba bivša župana, in njima podoben Anton Prelesnik. Vsi ti so bili dolga leta na »spicju«.

V poslovanju KZ hoče imeti Juvanc Anica največjo besedo, zlasti kadar gre za inventure v zadrugi, ki so bile doslej vedno v njenih rokah, da je bil ekvivalent zasiguran in ni bilo ne viška in manjka. Saj tega skoraj ni zaupala nikomur, a kaj šele, da bi drugi delali na inventuri! Tudi po izvolitvi novega odbora je začela komandirati po svoje, tako da je v nekaterih ozirih predstavljala poleg knjigovodje še predsednika, poslovodjo in blagajnika. Mnoge člane bivšega upravnega odbora KZ je s svojim delovanjem tako zaslepila, da so nekateri mislili, da vse to drži kar ona reče in je bila nezmotljiva. Toda kadar gre za »stolček«, Juvanc Anica kaj rada spreminja svojo barvo. To je pokazala med drugim tudi na spomladanskem združenem zboru, ko je najprej glasovala za to, da pridejo na »spico« izkoriščevalski elementi, ko pa se je situacija zasukala in je zmagovala kandidatna lista OF, se je izneverila vaškim voljakom in oddala svoj glas za kandidata OF, da bi si tako zopet zagurala položaj, kar kaže poleg druge značilnosti na njeno sebičnost.

Oglejmo si še njen dvoičen in špekulativen odnos do naših preprostih in poštenih ljudi in do ljudske oblasti. S svojim, v bistvu enakim mozem, za dosego svojih sebičnih interesov ne prizaneha nikomur, pa tudi svojim najbližjim sorodnikom ne, saj sta skoraj

do kože ogulila n. pr. brata Juvanca Franca iz Ponikev. Prišpekulirala sta si celo državno hišo v Mariboru, ki je bila last ljudske imovine po njenem sorodniku, ki je bil pri demobarancih in tam pustil svoje življenje. Poleg tega imata v Ponikvah lepo zemljišče in posestvo s svojo lastno hišo v Vel. Laščah, skupno torej dve hiši in 1,84 ha zemljiške površine. V vsej svoji sebičnosti pa si je Juvanc Anica preskrbela še lažna potrdila o davčni odmeri, pa tudi druge neresnične podatke in potrdila celo pri neodgovornih ljudeh OF, da je prišla do otroških doklad, katere ji po zakonu ne pripadajo. Tako je z utajo zemljiške površine in davčne odmere sprejemala zase in za otroka med drugim tudi živilske in oblačilne nakaznice. Uspeja je »prepričati« celo odgovorne tovariše na bivšem KLO, da so naselili njenim lažnim besedam. Samo letos je med drugim prodala za približno 90.000 dinarjev tesnih tramov in večje količine ostalega lesa. V zadrugi je bila tri leta uslužbena v svojstvu pomožne knjigovodkinje Sporar Pepca, kateri Juvanc Anica ni hotela pomagati s svojim znanjem, da bi se čimprej usposobila v knjigovodstvu, pač pa jo je uporabila za razna manj važna dela, pa tudi za svojo dekle. Njena sebičnost, birokratski in stari brezdušni odnos do ljudi in naše socialistične skupnosti se kaže v ljubosumnem čuvanju znanja, ki ga še vedno v božjem imenu hrani za »boljše čase«.

Pred nekaj meseci je odšla na porodniški dopust. V času njene odsotnosti so v zadrugi našli prehrabene

in kmečke bone v vrednosti 6213 dinarjev, ki so danes brez vsake vrednosti in trpi zadruga izgubo. Človek se nehotе vpraša, kako je neki vedno mogla »štimiti« inventura? Nehote se nam poraja tudi vprašanje, kako po vsem tem lahko zavzema tak človek tako odgovorno mesto v KZ? Več ali manj so te stvari poznali odgovorni tovariši, pa tudi množične organizacije, a so dopuščali, da je Juvanc Anica izrabljala zaupanje in mesto svojega položaja. Svoje službeno mesto je izrabljala tudi v tem, da je brez pooblastila podpisovala uradne listine za predsednika, tajnika ali upravnika zadruge. V času dopusta je vzela na dom uradni pečat in druge listine ter kar doma začela s poslovanjem, ne da bi

odpošiljala uradne akte preko zadruge in delovodnika na pošto in tako dalje. V tej zvezi je dala samovoljno podpisovati uradne akte bivšemu dvajsetletnemu predsedniku in staremu županu Jožetu Strnadu na ime Kavčiča ali Ponikvarja, kadar je šlo to za njene osebne koristi. Tako se je tega poslužila tudi za dosego otroških doklad in si je sama z lastnim podpisom izstavljala uradna dokazila v združenem imenu za sprejemanje otroških doklad itd.

Vsa ta in mnoga druga dejstva kažejo na to, da je skrajni čas, da se odgovorni tovariši v dobrepoljski dolini z Juvancovo pošeno pomenijo, v kolikor niso seveda pripravljani sami odgovarjati za njene prestopke. —

Zadružniki na Črešnjevcu so se začeli bolj zanimati za delo kmetijske zadruge

Člani splošne kmetijske zadruge Črešnjevce pri Semicu vedno bolj spoznavajo, da si bodo svoje gospodarstvo dvignili lahko samo s pomočjo kmetijske zadruge. Na rednem občnem zboru letos 15. novembra je bila taka udeležba, kot še nobenkrat, kar obstaja KZ. Z velikim zanimanjem so poslušali navzoči člani poročilo upravnega odbora, ki je pokazalo, da zadruga kar dobro napreduje. Takoj nato se je razvila živahna razprava o bodočem delu zadruge. Ker zadruga do sedaj ni imela svojega lesnega odseka, ampak je ves les na njenem območju odkupovala kmetijska zadruga Semic, so sklenili, da se ustanovi lesni odsek za področje črešnjevke in štrekljevske kmetijske zadruge. Sicer ta sklep ne gre v račun kmetijski zadrugi v Semicu, ker bo imel njen lesni odsek v bodoče manj prometa, vendar so zadržniki mnenja, da se naj dobiček lesnega odseka

zbrla v domači kmetijski zadrugi, ker bodo od tega imeli spet korist sami zadružniki. Domača zadruga bo ustvarila dobiček vložila v druge uspešnevalne odseke na svojem območju.

Na občnem zboru je bilo tudi sklenjeno, da se takoj uredita trsnica in drevnica. Za to so določili zemljišče v izmeri 20 arov in takoj začeli z rigolanjem zemlje. Prvi so začeli z delom člani iz vasi Črešnjevce, drugi dan člani iz Cerovca in Hriba, tretji dan člani iz Krivčevčega vrha, potem pa spet od kraja. Člani in šolski otroci so začeli za drevnico zbirati pečke najboljših sort sadja. Sklenili so tudi, da bodo vse sadno drevje temeljito očistili in poškopili, ker ga je ameriški papar že močno napadel. Sklep o nakupu sadne škroplilnice je prav gotovo umešten in kaže, da si člani kmetijske zadruge pomagajo pri izboljšanju gospodarstva. K. J.

Belokranjski partizani po katastrofi na Gor. Lazah

Spominu mrtvih in živih junakov — prvih belokranjskih partizanov, ki so s svojimi življenji in trpljenjem polagali temelje NOV in JLA, se klanja vsa domovina.

Po skoraj popolnem uničenju prve Belokranjske partizanske čete v noči med 2. in 3. novembrom 1941 na Gor. Lazah so se preživelci borci te čete po gozdovih in v globokem snegu umikali proti Beli krajini. Takrat, ko so se pobesneli kočevski hitlerjevci v družbi svojih italijanskih pajdašev znašli nad padlimi borci in jih z vrvmi in verigami vlačili po snegu okoli dogorevajoče Plutove domačije na Gor. Lazah, od tam pa prevažali na železniški postaji v Rožnem dolu in Vršnih selih, kjer so jih razstavili mimo vozečim se potnikom za dokaz svoje zmage, se je do smrti utrjena sedmorica partizanov znašla nad Semičcem. Tam jih je še v noči našel neki Ivan, ki jih je potem odpeljal v zidanico nad Nampljevo hišo. Ves dan in še druge noči pol so se odpočivali v tem skrivališču in se nahranili z dvema obrokom testenin, ki so jih našli v zidanici in si jih skuhal. Sredi noči so se zopet odpravili na pot proti staremu taborišču pri Kozlovi vodi, kot pravijo domačini, ali Kozlovem zdencu na Debelem vrhu, kot je to zapisano na zemljevidu. V taborišču je nestrpno pričakoval poročila o usodi svojih soborcev in pričakoval prihoda novih partizanov tovariš Dvojmoč Stefan, ki ga je prva četa pustila v taborišču za stražarja. Kakšno je bilo srečanje ob vrnitvi sedmorice, si more domisliti le tisti, ki je kdaj kaj podobnega doživel. Namesto novih borcev, ki bi morali po načrtu prav tiste dni polniti partizansko taborišče z novim neugnanim pogumom in svežo borbeno mladostjo, pripravljeni, da slede svojim tovarišem iz prve čete, se je vrnilo nekaj izčrpanih tovarišev, ki jim je v očeh in besedah še odsevala obupna nočna borba sredi zasneženih gozdov in negotovost o usodi ostalih tovarišev.

stražili niso, kot je to zapisal Peter Romanič, temveč so sedaj budno pazili na vso okolico in imeli stalno na straži enega tovarišev. Na kakšne nove akcije proti sovražniku seveda v tem času ni bilo misliti.

Več kot štirinajst dni je imelo taborišče popoln mir. Ni pa miroval sovražnik v dolini, ki je neprestano iskal sled za preostalimi borci prve čete. Ne bi je našel, vsaj tako kmalu ne, da je ni pokazala roka enega njihovih bivših tovarišev. Na Gorenjih

množino živeža: testenin, riža, fižola, koruzne moke, krompirja in pol telice, ki so jo v bližini Dobljeh partizani odvzeli nekemu kočevarju. Poleg tega pa še obleke, odeje, več kuhinjskih predmetov, knjige, zemljevide, žig s srpom in ključem itd. Italijani so pobrali orožje in strelivo, nato pa zažgali barako, ki je kmalu zletela v zrak.

Umikajoči se partizani so iznad Tanče gore previdno odhajali proti Kanižarici in se zadaj za Dvojmočovo opekarno domeniili, da se razidejo posamezno ali v malih skupinah vsak na svojo stran Bele krajine, da pa vsak po svoji plati poišče zvezo s takratnim sekretarjem OK Bahorjem Matijo, preko katerega se ponovno dogovore za ureditev novega taborišča. Vsi so si dali med seboj besedo, da se čimprej zopet drug drugega javijo, ta čas pa da bo vsak skrbel zase kakor bo vedel in znal na terenu, ki ga je najbolj poznal. M. M., ki je bil doma iz Kanižarice, se je skrivaj umaknil na svoj dom, kar mu je že prihodnji dan postalo usodno. St. Dvojmoč in Tone Jelenc sta bila na poti proti Gradacu in blizu Vranovič srečala Staneta Cuznarja, ki se je prav tega dne namenil k partizanom v taborišče pri Kozlovem zdencu. Po kratkem pojasnilu so jo mahnil vsi trije v Krupsko ložo in poiskali zvezo z Nikom Zuničem, mlinarjem v Zurčevem mlinu na Krupi. Preko tega so dobili zvezo s Semičarji Fr. Koširjem, Karlom in Janezom (Ivan Smrdur). Ti trije so kmalu prišli k trojici v Krupski lozi.

Božidar Jakac: Na straži

Medtem je tudi na vso Belo krajino legla težka novica o katastrofi prve čete. Italijani so objestno razglašali popolno uničenje »Fabjanove bande« in s posebnimi letaki, ki so jih trosili po vaseh in mestih, razglašali, da bodo prav tako pobili vse, ki bi partizanom dajali podporo, in požgali vse domove, ki bi jim dajali zatočišča. Po pokopu padlih borcev na pokopališču na Vršnih selih pa sta se prestrašenost in skrb kmalu sprevrila v še večje sovraštvo proti fašističnim osvobodilcem naše zemlje in pobijalcem borcev za njeno osvoboditve. Med mladino, ki se je spočetka pritažila, je polagoma začelo vrteči iznova, zveze med njimi so se utrjevale in mnogi so se resno odpravljali na odhod v partizane.

Medtem je novi sneg na debelo zapadel taborišče pri Kozlovem zdencu, od koder so se preživelci borci prve čete premaknili v bližnjo leseno barako in se v njej za silo uredili. Tja so znesli orožje in razstrelivo, kolikor ga je še ostalo od onega, ki je bilo zaplenjeno v rudniku Kanižarici, tja so si spravljali tudi živež in si zdravili hude posledice dolge in težke poti iz Bele krajine do Krke in nazaj. Čeprav jih je obdajal vse naokoli globok sneg, jih je minila ona prejšnja brezskrbnost iz poletja, ko svojega taborišča niti dobro

Lazah ujeti F. K. je 22. novembra vodil skupino Italijanov proti Debelemu vrhu. Skupino so sestavljali patrolja karabinerjev, agent javne varnosti z dvema miličnikoma fašistične obmejne milice in nekaj vojakov 23. p. p. iz Črnomlja. Skupini je poveljeval podoficer Ivaldi Renato.

22. november je bil hladen in vlažen zimski dan. Megla je bila tako gosta, da je bilo komaj videti najbližja drevesa. V globokem celcu je italijanska skupina skoraj neslišno prihajala k taborišču. Stražar pred barako, Kočevar Janez, je okoli desete ure tega dne zapazil ne daleč od sebe skupino Italijanov, med katerimi je prepoznal tudi bivšega partizana K. Planil je v barako in zaklical tovarišem, kdo vodi Italijane proti taborišču. V hipu je vsak zagrabil, kar mu je bilo najbližje, ta puško, oni bombo in torbico, kaj drugega jemati že ni bilo več časa. Niti barake zažgati niso več utegnili. Italijani so medtem že opazili v megli izginjajoče postave in takoj odprli ogenj na nje in se med streljanjem previdno bližali baraki, ležeči na dnu kraške kotline. Ko so prišli do nje, so jim partizani že izginili izpred oči. K sreči Italijani niso takoj po jasni sledi zasledovali umikajoče se borce, temveč so se predvsem vrgli na preiskavo barake. V njej so po lastnih poročilih našli pet jugoslovanskih pušk, osem bajonetov, 30 ročnih bomb, kakih tisoč nabojev za puške, znatno množino dinamita, mnogo detonatorjev in zažigalne vrvice, rdečo zastavo ter veliko

Po dogovoru s sekretarjem Bahorjem, ki se je tačas tudi že moral umakniti v ilegalo, so nameravali pričeti z zbiranjem novih borcev, kar pa so potem opustili. Ta šestorica je ostala v zasilenem taborišču v Krupski loži nekako do konca novembra, nakar so odšli na Kleč pod Planino.

Simec Milan je imel namen javiti se prijatelju Kovačiču Milanu v Gradacu in se zadrževal nekaj časa na skednju pri Klečevih v Prilozju. Hrano so mu dajali Klečevci in Seginovi. Ker preko Gradaca ni mogel dobiti zveze, se je napolil k Matiji Bahorju, na Butoraju pa je izvedel, da je tudi Bahor izdan in da je šel v ilegalo. Iz Butoraja se je Simec vrnil na Desinec, kjer je več dni preživel v mrtvašnici na pokopališču, hrano pa so mu Desinčani skrivaj nosili. Speharjevi in Agničevi iz Desinca so mu potem oskrbeli zvezo s Slavkom Jakšo iz Vojne vasi pri Črnomlju.

Ko se je 22. novembra vrnila v Črnomelj italijanska vojaška patrolja, ki je razdejala taborišče na Debelem vrhu (pri Kozlovem zdencu), je črnomalski karabinerski tenente Augusto Fabri takoj sestavil novo patroljo karabinerjev in vojakov 23. p. p., ki je pod njegovim poveljstvom in deloma na kamionih, deloma peš napravila celodnevni pogon po krajih, kamor so se domnevno zatekli iz barake pregnani partizani. Najprej so odšli na Kanižarico in tam iznenada zajeli doma nahajajočega se M. M., ki se je takoj predal. Ta je izpovedal, da je bil od katastrofe na

Gor. Lazah do odkritja barake na Debelem vrhu v skupini partizanov, ki so preživelci Gor. Laze. Z njim so bili Brula Ivan, Dvojmoč Stefan, Simec Milan, Jelenc Anton, Brunskole Karel, Košir Franc in neki Janez, ki je bil begunec iz italijanske vojske od leta 1935. Bil je to Smrdur Ivan. Med naštetimi M. ni navedel Kočevarja Janeza, ki smo ga že zgoraj omenili kot stražnika kritičnega dne 22. novembra. Po italijanskem sporočilu je M. pri zaslišanju povedal, kar je vedel o življenju prve partizanske čete in naznačil tudi kraje, kjer bi se ostali tovariši mogli skrivati. Fabrijeva skupina je potem ves dan preiskovala teren, ne da bi našla katerega partizana. Ponoči že je pridrla v Tušev dol in obkolila Jermanovo hišo, kamor naj bi se zatekla Brula Ivan in Janez Smrdur. Na ropot je prišel iz hiše Jerman Leopold, po domače Zagarček, katerega je M. takoj prepoznal kot prijatelja in podpornika prvih belokranjskih partizanov. Sele po ostrem prerakanju z M. je Jerman moral priznati, da sta omenjena partizana res bila pred časom pri njem, da pa sta iz bojazni pred izsleditvijo neznanu kam odšla.

Drugi del italijanskega vojaškega oddelka je ta čas pridrvel v Dol. Podgoro, kjer so aretirali Pavla Fricija in Vajdetiča Ivana, ki sta po soočenju s K. priznala, da sta sicer res podpirala skupino in se izgovarjala, da sta to delala le iz strahu pred maščevanjem partizanov. Ta izgovor je bil seveda v danih okoliščinah povsem razumljiv, saj je o obeh imenovanih dovolj znano, da sta bila organizirana člana OF in sta zato zavestno izvrševala oskrbovalno in obveščevalno službo za prvo partizansko četo.

Ko se je skupina iz Krupske lože premaknila na Kleč in od tam v novo taborišče na Gačah, je dobil tudi tov. Simec Milan poziv, da se ji priključi. Ta je živel ta čas v ilegali na Kučerju nad Podzemljem. Sestanek z ostalimi je bil dogovorjen za 8. uro dne 8. decembra na Kleču. Mišljena je bila osma ura zvečer, pri ustnem prenosu sporočila pa je nastala pomota, da je Simec mislil na osmo uro jutraj. Ko je ob tem času res prišel na Kleč, so ga nenadno zajeli Italijani in ga odveli v Črnomelj.

Italijanski karabinerji in agenti javne varnosti so med tem delali z mrzlično naglico in kmalu so sledile

aretacije cele vrste aktivistov in v partizane se odpravljajoči Belokranjci. Med Semičem, Črnomljem in Gradacom je bilo v decembru aretiranih 11 pripadnikov OF, katere vse je Augusto Fabri obtožil pred italijanskim vojaškim sodiščem in so bili vsi, obenem s prej aretiranimi (14 po številu) odposlani v zapore tega sodišča v Ljubljano.

To je bil drugi udarec, ki je zadel mlado belokranjsko partizanstvo. V taborišču na Gačah, torej izven območja Bele krajine in na ozemlju, s katerega so se izselili Kočevarji, so bili sledeči partizani: Jelenc Tone, začasn komandir skupine, Cuznar Stane, začasn komisar in borci: Brunskole Karel, Košir Franc, Dvojmoč Stefan in Janez. Ta je kasneje odšel iz taborišča, prišel pa vanj Jerman Rudo, čevljar iz Loke pri Črnomlju, ki je leta 1944 padel kot komandant bataljona. Taborišče je bilo postavljeno 50 metrov pod vrhom kote 1029. Najbližja vas so bile Ponikve. Vendar jim tudi v tem taborišču ni bilo usojeno daljše bivanje. Logar kneza Auersperga, kočevski Nemec König, je zasledil partizane in okoli 17. decembra pripeljal Italijane k taborišču. Takrat so bili v njem Cuznar, Jerman, Dvojmoč in Brunskole, medtem ko sta Košir in Jelenc odšla, da kaznujeta Luzarja, ki je izdal belokranjske partizane na Gorenjih Lazah, in čevljarja Radovana iz Približa, ki je izdal Jožeta Miheliča. Ravno poldne je bilo in v taborišču so po kosilu opravljali domače posle. Italijani so prišli tako nenadno, da so se komaj rešili iz sovražnega obroča. Po tem tretjem udarcu so se takratni belokranjski partizani razdelili na dve skupini in prezimili po vaseh med Semičem, Gradacem in Črnomljem. Preko Semiča so dobili zvezo s takratnim sekretarjem Očkom — Ivanom Novakom in v drugi polovici februarja 1942 dobili povelje, da se priključi novo ustanovljajočemu se novomeškemu bataljonu, ki se je takrat formiral pri Sv. Petru nad Sotesko. Tik pred odhodom pa sta bila tovariša Dvojmoč Stefan in Brunskole Karel izdana v Nestopljivi vasi in sta v neenaki borbi padla.

Nastopajoča pomlad pa je iznova izpopolnila in za mnogo pomnožila mesta prvih belokranjskih partizanov, ki so v zimi 1941—1942 skoraj vsi žrtvovali svoja življenja za svobodo svojega ljudstva. J.

Zbor proizvajalcev OLO Novo mesto

Izvoljeni so bili:

I. skupina: industrija, rudarstvo, gozdarstvo, stavbeništvo, komunala in promet:

Rudman Viktor, mehanik, SGP Pionir Novo mesto; Ing. Sodnik Dušan, pomočnik direktorja SGP Pionir Novo mesto; Bavdek Ivan, delavec, Straža; Kotar Janez, gozdni delavec, Poljane; Pucelj Alojz, žagarski delavec, Soteska; Zupančič Stane, poslovodja kurilniške delavnice, Novo mesto; Gorupič Konrad, klepar sekcije delavnice, Novo mesto; Kastelic Janko, obratovodja Tekstilne tovarne, Novo mesto; Udovc Franc, gradbeni tehnik podjetja Krka, Novo mesto; Rifelj Danijel, monter DES, Novo mesto; Brank Franc, tovarna igrača, Novo mesto; Spelič Vinko, opekarna Zalog.

II. skupina: kmetijstvo:

Ing. Hrček Lojze, kmet, šola Grm; Pelko Jože, predsednik KDZ, Dolenske Toplice; Smrekar Ivan, mali kmet, Bučka; Florjančič Joža, hči srednjega kmeta, Otočec; Zagorec Franc, mali kmet, Orehovica; Pirc Anton, predsednik OZZ, Novo mesto; Stangelj Franc, mali kmet, Stopiče; Dular Jože, srednji kmet, Jurka vas; Hrovat Ivan, mali kmet, Zagradec; Arko Ivan, mali kmet, Trebnje; Klemenčič Karl, sred. kmet, Vel. Loka; Dolenski Ivan, sin srednjega kmeta, Sv. Urh pri Mokronogu; Rugelj Polde, mali kmet, Zabukovje.

III. skupina: trgovina in gostinstvo:

Slavine Avgust, poslovodja državnega trgovskega podjetja, Trebnje.

IV. skupina: obrt:

Cigoj Henrik, upravnik vodovodno inštalacijskega podjetja, Novo mesto; Bule Franc, obrtnik, Mirna.

IZVOLJENI ČLANI LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Na volitvah 7. decembra 1952 so bili izvoljeni v Ljudski odbor Mestne občine:

Lamut Lado, profesor; Smid Julij, namestnik; Moretti Jože, upokojenec; Pavlin Martin, sekretar LIP, Novo mesto; Udovc Jože, namestnik; Skof Franc, sekretar Gozdnega gospodarstva za Dolensko; Rolih Anton, šef železniške sekcije; Počrvina Miha, sekretar MK ZKS; Zagorec Franc, kamnosek; Kodela Viktor, direktor Tekstilne tovarne; Colarič Anton, namestnik; Matko Franc, namestnik; Dermastja Ivan, mesar; Mg. Andrijašič Boris, upravnik okrajne lekarne; Gošnik Tone, novinar; Rifelj Petrina, stekl. obrt.; Gričar Jože, upravnik »Zelezinec«; Bevc Rudolf, klepar; Breščak Milan, šef trafopostaje; Dr. Gros Davorin, advokat; Vovk Martina, gospodinja; Peric Ludvik, upravnik Tkalnice; Jeršek Miloš, upravnik mestnega mizarstva; Gabrijelečič Angel, gradbeni tehnik; Kegljevič Alojzij, ravnatelj kmet. šole Grm; profesor Jare Janko, upravnik Dolenskega muzeja; Inženir Hrček Alojz, kmet. šola Grm; Ivanetič Alojz, upokojen učitelj; Kos Malči, gospodinja; Saje Miro, namestnik bolnišnice in Romanič Peter, novinar.

150.000 DINARJEV
bo razdeljenih v obliki
24 praktičnih nagrad
med srečne izžrebance — naročnike »Dolenjskega lista«, ki bodo do 15. januarja 1953 predplačali celoletno, pol- ali vsaj četletno naročnino.
Preberite ogles na 6. strani današnje številke! **Prva nagrada: kuhinjska oprema itd.**

Ob Dnevu JLA — 22. decembru — posvečamo naslednje vrstice vsem graditeljem herojske Jugoslovanske ljudske armade, ki so leta 1941 in kasneje zamenjali koso, kramp, ključno ali knjigo s puško in šli v boj proti fašizmu. Lik oficirja Titove ljudske armade je zgrajen na čistih značajih, ki so ljubezen do domovine nešteto krat potrdili s svojim predanim, do kraja iskrenim žrtvovanjem. Njihovo življenje je — služba ljudstvu.

Leto za letom odhajajo fantje iz vasi in mest k vojakom. Nov svet se jim odpre v vojaškem okolju: red, disciplina, učenje, spoznavanje orožja, spretnost v njegovi pravilni in učinkoviti rabi, pa telesna vzgoja, kulturno-prosvetno delo, vzgoja značaja, utrjevanje moči in volje — vse to je pred mladimi ljudmi, ki za leto, dve zaživijo v uniformah, v velikih, tovariških kolektivih.

Kdo jih vzgaja? — se včasih sprašujejo matere in sorodniki, ko iz raznih krajev prihajajo domov njihova pisma. Brez skrbi so lahko — vzgojo sinov so prepuščali možem. Ki so rasli v naši ljudski revoluciji, mnogi izza prvih dni vojne, skupno z našo partizansko vojsko, z našo Jugoslovansko ljudsko armado. V varnih rokah tovarišev so njihovi sinovi, v rokah ljudi, ki ljubijo svobodo in domovino navdane na svetu, ki privzgojajo mlademu rodu znanje in veščino, kako je treba svobodo braniti,

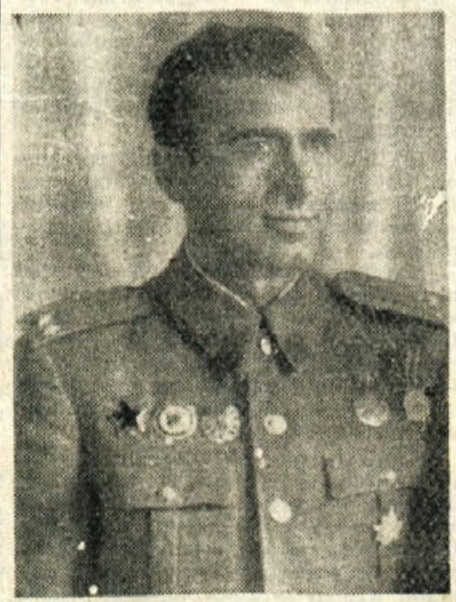
Od majeviškega rudarja do polkovnika JLA

če bi nam jo hotel kdorkoli spet odvzeti.

Samo enega izmed njih, ki smo jim zaupali naše fante, obiščimo danes.

Radko Perič, bosanski fantiček, je preživel mladost v revni družini malega kmetiča v Priboji pri Tuzli. Vaška osnovna šola mu je odprla prva okna v svet, zato se je s 16 leti napotil v rudnik. Vleklo ga je delo, h kruhu ga je silila premajhna rodna gruda. Zaposil se je v rudniku Majeveca in v Kreki. Od navadnega delavca-težaka, ki je moral prenašati vse muhe predpostavljenih in težave nevarnega poklica, se je s trudom in marljivostjo dokopal do pomočnika kopača, še kasneje pa je postal kvalificiran rudar. Socialne prilike so bile takrat za rudarje navdne težavne. Plača je bila skromna, nevarnost za rudarjevo življenje pa izredno velika zaradi nezadostnih varnostnih naprav v jamah. Rudarji niso imeli zagotovljene socialne pomoči, ne zdravstvene oskrbe, kaj šele potrebne prehrane ali obleke! O vsem tem je mladi Radko razmišljal s tovariši, ko so govorili, da svet nasilja in krivic ne more večno obstajati. Ob razsulu stare Jugoslavije se je priključil starejšim delavcem in že leta 1941 z njimi vred odvrgl kramp v rovu — ter odšel s tovariši naravnost iz rudnika, ves znoven in umazan, brez priprav in opreme, v partizane.

Takrat so se na Majeveci, razsežni planiri med Drino, Savo in Sprečo, zbirali poedinci ter začeli sestavljati

partizanske skupine. Iz teh malih partizanskih grup je bil kasneje sestavljen prvi Majeviški odred. S svojo odločnostjo, preudarnostjo in hrabrostjo, katere je bil navajen že kot

rudar, je Radko Perič kmalu postal deseter partizanske skupine, potem komandir čete, namestnik komandanta odreda in kasneje komandant Majeviškega odreda. Neprestani spopadi s sovražniki so krepili tudi majeviške partizane. Z uspehom je sodeloval mladi komandant v akcijah četrte ofenzive v vzhodni Bosni, v peti pa v Črni gori. Vso hrabrost in odločnost je pokazal v borbah za Zovaj, Zlatni bor in Popov most. Z borci vred je premagoval najhujše napore; ni bilo kruha, ne vode, ničesar...

Nešteto napadov v Bosni in Črni gori je doživel in se izkazal v njih s svojimi partizani Radko. Lopare, Tevčak, Priboj... Znana imena, nešteto spominov ga veže še danes nanje. S tremi tovariši je pričakal 50 ustašev pred rojstno vasjo Pribojem. Prilil jih je k umiku, jih s tovariši precej potolkel, ostale pa pogнал v divji beg. Orožje za fante je bilo tu!

Ustaška golazen je lezla na maščevalni pohod na štab Majeviških partizanov v vas Vukasovce pri Loparu. Po hudi, težki bitki, v kateri sta padla tudi španska borca Irec in Spanec, je Radko zbral raztresene partizane in s 475 borci napadel četnike. Vse do zadnjega so partizani ujeli, še več pa je bilo mrtvih. Po zmagoslavni bitki je Perič krenil preko Sekoviča na Romanijo, od tam pa spet na Majeveco.

Huda leta so ojeklenila njega in njegove borce. Bili so časi, ko je njegov mitraljezec jedel lastne opanke. Lakota je morila poleg domačih izdajalcev. Koncem 1942. leta jih je napadlo 500 četnikov pod komando Djure Bižiča v Maleševcu. Partizani so pod Radkovim vodstvom z vso silo napadli četnike, jih mnogo pobili in ujeli med drugim 18 četniških komandantov, med njimi tudi Bižiča in bivšega kapetana Jovana Prnatoviča. Po tem uspelem boju so z zaplenjenim orožjem opremili 15. Majeviško brigado.

V vzhodni Bosni je Radko Perič, komandant 15. brigade, osvobodil Vlasenico, Zvornik in Kladanj. Oktobra 1943 je bil pri napadu na Tuzlo po junaških borbah težko ranjen. Zdravil se je v premikajočih se bolnicah na Majeveci, nato v bazah, kasneje pa je bil za svoje junaštvo postavljen za komandanta 38. divizije v vzhodni Bosni. Po osvoboditvi je opravljal vrsto odgovornih vojaških dolžnosti v Sarajevu in Zagrebu, zdaj pa je že nad dve leti v Sloveniji.

Iz nekdanjega majeviškega rudarja je narodnosvobodilna vojna ustvarila partizanskega komandanta, polkovnika Radka Periča. Za svoja junaška dela je prejel najvišja borbeno odlikovanja in je nosilec spomenice leta 1941.

Njemu — in takim — smo zaupali vzgojo naših fantov, naših borcev za svobodo in mir Jugoslavije. Zato vemo, da so v zvestih, očetovsko dobrih rokah. Kapetan dr. Benedik Stanko.

DOLENJSKI PIONIR

NOVOLETNA JELKA V NOVEM MESTU

Nedelja, 21. decembra: pričetek prireditve s sporedom trobentnega v maršah, ki bodo javljali prihod Dedka Mraza. Če bo tetka Zima prinesla kaj snega, bo povorka otrok iz Bršljina na saneh do Glavnega trga. Prireditve bo popoldne ob 14. uri. Ob 16. uri bo sindikalno gledališče SKUD »Dušan Jereb« priredilo za predšolske otroke mladinsko spevoigro »Snežuljčica« v Domu ljudske prosvete, za malčke brezplačno, v spremstvu staršev 10 din.

Ponedeljek, 22. decembra: pionirji in vsa novomeška mladina čestita k prazniku JLA s posebno proslavo za vojske v Domu LP ob 11. uri popoldne. Ob 13. uri bo predstava slovenskega mladinskega filma »Kekec« za mladino iz okoliških šol, ob 15. uri za mladino novomeških šol in najbližje okolice, obakrat po nižnji ceni 10 din. Ob 18. in 20. uri zvečer pa bosta filmski predstavi »Kekec« za odrasle.

Torek, 23. decembra: Ob 13. uri »Kekec« za mladino okoliških šol, ob 15. uri pa za mladino novomeških šol in najbližje okolice, obakrat po nižnji ceni 10 din. Ob 20. uri »Snežuljčica« v DLP za odrasle.

Sreda, 24. in četrtek, 25. decembra: popoldne ob 14. uri tekme pionirjev in cicibanov na Marofu — če bo tetka Zima radodarna s snegom!

Petek, 26. decembra: ob 16. uri »Snežuljčica« za pionirje.

Sobota, 27. decembra: ob 7.10 zjutraj odpelje pionirski vlak v Ljubljano, pravi pravilni vlak z Dedkom Mrazom in sicer za otroke osnovne šole, nižje gimnazije in prav pridne pionirje s požeželja. Popoldne istega dne gremo z vlakom nazaj. Vlak bo okrašen in ozvočen, v pravilnem vagonu se bo vozil Dedek Mraz. Otroci bodo v vseh vagonih poslušali pravljice, v Ljubljani pa si bodo nekateri ogledali lutkovno igrice, drugi »Princesko in pastirčka«, vsi pa seveda avion, ki bo krožil v sobi po zraku, in še celo reaktivni avionček ter še marsikaj drugega. Pa še to: vse bo zastoj!

Nedelja, 28. decembra: ob 16. uri »Snežuljčica« za pionirje v DLP.

Ponedeljek, 29. decembra: predviden je novoletni sejem na trgu, ki ga bodo organizirala naša podjetja.

Torek, 30. decembra: domači praznik v družini z obdaritvijo otrok.

V času od 21. decembra do 31. decembra pro prostor pred »Vrtec« pravilčno urejen, seveda je vse odvisno spet od tetke Zime. Preko zvočnika bodo otroci poslušali pravljice, si ogledovali Novoletno jelko in druge zanimivosti, ki jih bo za oči dovolj vse dni. Prostor bo bajno razsvetljen. Tu bodo letos obdarovani vsi predšolski otroci od 2. leta dalje in sicer ločeno po

terenh. Starši bodo obveščeni s posebnimi vabilili.

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu vabi starše, otroke in prijatelje mladine, da se udeležijo prireditve in sodelujejo, da bodo ti dnevi za naše najmlajše čim lepši, da bodo otroci polni lepih doživetij. Zamisel društva je idejno in vsebinsko lepa in nudi v izobilju vsega, kar otroka vzgaja in razvedri. Društvo bo dalo navodila tudi dijakom, ki bodo po šolah praznovali Novoletno jelko, vajeniški mladini, da bo vsakdo res občutil te dneve kot praznike naše mladine. Podjetja, ki še niso prispevala, pa prosimo, da čim prej nakažejo primerne zneske. Vse za mladino!

Društvo prijateljev mladine
Novo mesto

Pomnite!

Vsak naročnik »Dolenjskega lista« je zavarovan s kolektivno policjo pri DOZ

za primer smrti vsled nezgode za

za primer trajne invalidnosti za

10.000 dinarjev
20.000 dinarjev

Vsi naročniki bodo sodelovali v velikem novoletnem nagradnem zrebanju. Pripravljenih je 24 praktičnih nagrad, vrednih 150.000 din! — Da ne bo prepozno, nakažite takoj morebitno zaostalo naročnico za leto 1952!

Položnico smo vam poslali v 48. številki

Partizan TELESNA VZGOJA

Delo TVD »Partizan« Kočevje

V tekmovalni za pokal »Ljudske pravice« je dosegel TVD »Partizan« Kočevje enajsto mesto in prejel za svoje delo posebno diplomu. S tem se je povzpelo družstvo s svojim delom med najboljša društva, kar je zelo pohvalno, ako upoštevamo, da so v Kočevju v tem pogledu edinstvene razmere v Sloveniji. Med okupacijo so se izselili Kočevarji, mesto in vsa okolica je bila skoro praznina in razbita. Domačin, ki bi prenesli stare tradicije telesne vzgoje, je ostalo zelo malo; vsi oni pa, ki so se v mesto naselili po osvoboditvi, v začetku za to delo niso imeli velikega smisla.

Naj omenimo kratko pot in delo društva od tega uspeha. Domačini člani bivših teledružstev, so ustanovili takoj po osvoboditvi Teledruštvo, ki sicer svoje delo ni moglo množično razviti, ker takrat za to še niso bili dani pogoji, vendar je na začetku teledruštvo dalo vkljub vsemu trdne temelje za razvoj in uspeh današnjega društva. Vsi ljubitelji telesne vzgoje in aktivni delavci teledruštva ter razni športni društva v mestu so prišli do prepričanja, da cepljenje članstva in aktivnih delavcev moči ne more imeti uspeha. Zato so sklenili, da se združijo v eno društvo, t. j. v telesno vzgojno društvo »Partizan«.

Od tega dne se je pričel vzpon društva. Od dneva ustanovitve do danes se je dvignilo število članstva od 81 na 312, kar pomeni, da je v društvo vključenih 82% prebivalstva mesta. Jedro društva tvori mladina, kar je porok za uspešno bodočnost društva. Pod vodstvom strokovnjakov načelnika Basa Bizala in načelnice Nade Kajfež, ki neumorno in nesebično vodita tehnično delo društva, je društvo vidno napredovalo. Društvo je pridelo 5 predelav vaj za vse oddelke. Poleg teledruštva se v društvu goji tudi nogomet, tenis, odbojka, smučanje in laka atletika, plavanje itd. Društvo je pridelo med letom dobro uspešno akademijo v počastitev 60 letnice maršala Tita in Titovo štetilo, pri kateri je sodelovalo 150 tekačev društva. Udeležili smo se z vsemi oddelki okrožnega zleta na Vrhniki in okrožnih tekmah, kjer smo dosegli več prvih in vidnejših mest nasmeznih in skupinskih. Z vsemi oddelki je bil prirejen skupno z društvom Ribnica propagandni nastop in tekme v Dolenji vasi. Z gnotno pomočjo Sveta za prosveto in kulturo pri OLO je društvo pridelo vadaljski tečaj za učiteljevske ljudskih šol okraj, ki je dobro uspel in je trajal 16 dni. Društveni smučarji so prideli več zelo uspešnih smučskih tekem v tekni, slalomu in skokih. Udeležili so se raznih smučskih prireditev na Gorenjskem in v Ljubljani, kjer so dosegli lene uspehe. Nada Kajfež je bila med članicami v Ljubljani prvakinja v tekni na konških tekmovalnih. Odbojkarji so igrali veliko prija-

teljskih tekem z Garnizonom Ribnica, s »Partizanom« Ribnica, Novim mestom itd. Poleg tega so tekmovali na okrožnih tekmah na Vrhniki in kasneje kot prvaki okrožja na zveznih tekmah v Ljubljani. Nogometarji so igrali veliko nogometnih prijateljskih in prvenstvenih tekem.

Za gospodarski dvig društva skrbi neumorno predsednik Tone Čuk z gospodarskim odsekom. Sam je gonilna sila vsega društva in dela, ne ozira se na marsikatero prigovore, po začrtani liniji naprej. Prekrit in osteklen je bil nekdanji Sokolski, sedaj »Seskov« dom, ki ga upravlja društvo. Poleg tega si je društvo pridelo s pomočjo raznih podjetij in nabiranjem sredstev ter z lastnim prostovoljnim delom članstva lepo letno kopalnico na Rlnzi s 24 kabinami, parkom in okvalificiranim ter otroškim bazenom in izrišem. V samem parku so športna igrišča za odbojko in tenis. Kopalnice je pomos telega mesta in se lahko kosa z dru-

žini kopalnic. Preko Rlnze je narejen most iz kopalnice kot dohod na nov športni stadion društva, ki je že v gradnji. Za ta dela so člani sestavili brigado, ki je med šolskimi počitnicami delala 14 dni. Izvršena so do sedaj dela planiranja, drenaže in nastipi za tekalnice. Ostala dela se bodo nadaljevala spomladi. Urejena in popravljena je bila smučka skakalnica in ostala smučišča. V programu je tudi gradnja novega teledruštva doma, ki bo v sklopu prej navedenih športnih objektov. Pri vsem in delu tih pomaga tajnik Arko Andrej, ki vodi administrativne posle društva in upravo »Seskovskega doma«. Marljivo so tudi vsi ostali vodniki in člani odbora ter posamezniki komisi, zato uspehi ni izostali.

Odbor kot tak bo lahko podal na svojem običnem zboru bogat obrazloženo delo. Na iniciativno društva se je ustanovil sedaj tudi Okrajni odbor TVD »Partizan«, o čemer bomo poročali drugič.

Vahimo vse, ki imajo veselje do telesne vzgoje, da se vključijo v društvo kot aktivni sodelavci, ostale pa vabimo, da društvo podprejo.

Okrožni odbor Partizana je razpravljal o svojem delu

Pretekli teden se je Okrožni odbor Partizana sestel k redni seji. Odlivi je bil poln, nekateri odborniki pa so se opravičili. Razprava je potekala o sedanjih in o bodočih nalogah teledruštva in namena odbora. Sprejetih je bilo več sklepov, o katerih naj tudi na tem mestu nekoliko spregovorimo.

Vsako teledruštvo naj se naroči na naše časopise »Poletje«, »Vodnike« in »Partizan«. V njih bo našlo dovolj zanimivega strokovnega čtiva. Društveni prosvetar naj skrbi za politično ure. Vodi naj jih sam ali kak drug član, najbolje z dobro našudranimi predavanji pred teledruštvenimi vrstami vseh oddelkov.

Društva naj v bodoče skrbje za društveno statistiko a točno evidenco članstva, katerih del je članstva članstva, prispevki podporne članov, dohodki iz akademij in drugih prireditev. Za večje akcije, kakor gradnje in podobno, pa naj društva s primerno obrazložitvijo zaprosijo za kredit Zvezo ter obenem zainteresirajo krajevne občinske odbore, podjetja itd.

Za redno poslovanje naj si društva zagotovijo primerna finančna sredstva, katerih del je članstva članstva, prispevki podporne članov, dohodki iz akademij in drugih prireditev. Za večje akcije, kakor gradnje in podobno, pa naj društva s primerno obrazložitvijo zaprosijo za kredit Zvezo ter obenem zainteresirajo krajevne občinske odbore, podjetja itd.

V čast državnih praznikov naj društva prireajo samostojne akademije, kjer je to mogoče, drugače pa naj sodelujejo z ostalimi množičnimi organizacijami, vsakor pa naj dajo vsaj nekaj točk.

Obiski inštruktorjev po društvih se bodo

v bodoče vršili na ta način, da se bo inštruktor najvil društveni tečaj, da bo lahko obšel vse oddelke in vodnikom prikazal vzorno teledruštvo, po možnosti pa bo prisostvoval še društveni seji. Dopusča se še možnost, da bo tudi društvo lahko samo zaprosilo za inštruktorja.

V januarju naj imajo vsa društva obšne zbere, katere naj predhodno javijo okrožju. Delovni plan Okrožnega odbora Partizana Novo mesto za prihodnje leto je bogat in raznovrsten. Prirejenih bo več tečajev, tako vadaljski, smučarski in kombinirani tečaj za odbojko in atletiko.

Od prireditve naj omenimo predvsem okrajni nastop v mesecu maju, ki bo predviden v Novem mestu na novomeškem teledruštva na Loku. Izvedeno bodo okrajne smučarske tekme, okrajno prvenstvo v orodni teledruštvi, mnogobojna, plavanje, atletiki, odbojki in namiznem tenisu. Računamo, da bo vsako prvenstvo v prireditvi drugega društva, po možnosti a celodnevni društvim nastopom ob sodelovanju društev našega okrožja. Na okrajno tekmo naj se društva pripravijo z društvimi tekmami. V kraju, kjer še ni teledruštva, so pa zanj ugodni pogoji, bo izveden propagandni nastop.

Če bodo izvršeni vsi sklepi, kakor upamo, da bodo, bomo imeli priliko videti več kvalitnih prireditev, teledruštva vrste novomeškega okrožja pa se bodo pomnožili in utrdili.

Namizno teniško tekmovanje v Črnomlju

V petek, 12. decembra, je bilo v Črnomlju finalno tekmovanje v namiznem tenisu za pionirje. Igre so bile vseskozi zelo napete. Favoriti so odpadli, ker so jih nadomestili mlajši tekmovanci, ki se udeležilo 8 pionirjev, kar je lep dokaz, da bo Črnomlje v dozdnevem času postal središče te priljubljene igre. Najboljši je bil Peter Klemenec, za njim pa Setine, Selim Jelčević in Klein Andrej. Mlademu Petru želimo še mnoge uspehe, da bo dosegel višino mojstra. Dobro je igral tudi Müller, ki je izključil glavnega favorita.

Uspehi in težave TVD Partizana Trebnje

V novomeškem okrožju je nekaj teledruštva finalno tekmovanje v namiznem tenisu za pionirje. Igre so bile vseskozi zelo napete. Favoriti so odpadli, ker so jih nadomestili mlajši tekmovanci, ki se udeležilo 8 pionirjev, kar je lep dokaz, da bo Črnomlje v dozdnevem času postal središče te priljubljene igre. Najboljši je bil Peter Klemenec, za njim pa Setine, Selim Jelčević in Klein Andrej. Mlademu Petru želimo še mnoge uspehe, da bo dosegel višino mojstra. Dobro je igral tudi Müller, ki je izključil glavnega favorita.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Partizan na Mirni se lepo razvija

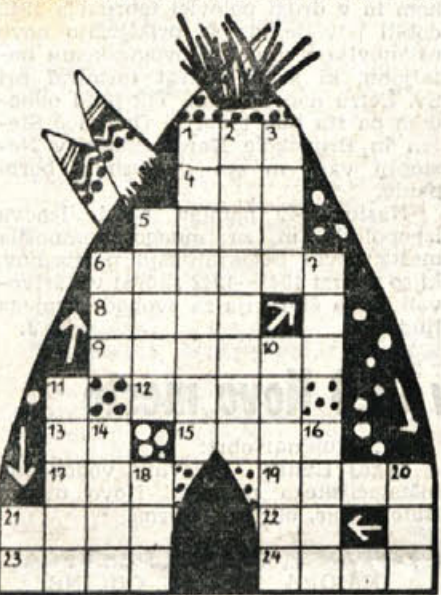
TVD Partizana Mirna je v letošnjem letu uspešno deloval. Precejen preokret v društvu je pripravil domačin Komina Bogo, sinatelj, fizikaturne šole v Ljubljani, ki je med počitnicami prevzel vadbne vseh oddelkov. Tudi po njegovem odhodu so oddelki priredili vse do takrat, ko so morali prenehati zaradi popravila teledruštva doma. Deja bodo kmalu zaključena, nakar se bo mogla redna vadba vrstiti nemoteno. Društvo je tudi organiziralo okrajno prvenstvo v mnogobojju. Za napredek vodniškega kadra je društvo poskrbelo s tem, da je poslal v zvezni vodniški tečaj v Mozirje enega člana, ki pridobiveno znanje je prenašal naprej. Predvidoma bo v prihodnjem letu dograjeno kopalnice s plavalnim bazenom, saj lahko rečemo, da je polovica gradbenih del že opravljena. Za razvoj turizma in zimskih športov je društvo zgradilo lepo koto na Debenec, ki bo v zimskem času nudila smučarjem prijetno zatočišče.

V Mirni peči je bil za Partizana težak začetek

Eno najmlajših društev v novomeškem okrožju je TVD Partizana Mirna. Z redno vadbo je pričel takoj po ustanovitvi, se bolj pa s pripravami za okrajni nastop, ki bi moral biti v Novem mestu, a je zaradi vremenskih nepravilnosti odpadel. Poleg mladinske kaže za teledruštvo veliko zanimanje tudi nekaj članov iz učiteljskih vrst, ki so že pokazali svojo pripravljenost delati z mladimi tudi izven šole. Ker v Mirni peči ni teledruštva doma, niti katerega drugega primerne prostora, so se odločili, da bo za letošnji zimski šport nadomeščen redno vadbo, za prihodnje leto pa je zagotovljen potreben prostor v Zadrnužnem domu, ki bo do takrat dograjen. Za športne igre in nastave nameravajo urediti primeren športni prostor.

Pionirska nagradna križanka »Šotor«

Spej nekaj novega, pionirji in pionirke! Taborniki so nam poslali nagradno križanko »Šotor«! Kdor jo bo rešil, naj pošlje odgovore uredništvu do 30. decembra — za

pravilne rešitve ozir. za dva izžrebana pa smo pripravili dve lepi knjižni nagradi! Kdor pa se na križanke zares »spozna«, pa lahko poizkusit arebo tudi v veliki nagradni križanki, ki jo bomo objavili za vse naše naročnike v novoletni številki!

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Pošta, telegraf, telefon, 4. vodna žilica, 5. vodna žilica, 6. ženska ime, 8. Avar, 9. lirsko pesništvo, 12. vojska enota, 13. star izraz za pivo, 15. stopnja, raven (tujska), 17. domača žival, 19. povzročila vzhajanje testa, 21. nedoločni zaimek, 22. dva samoglasnika, 23. gorovje v Aziji, 24. pot.

Navpično: 1. Ugodon, pravec, 2. živet pod šotorom, 3. izdelan na italiskem stroju, 3. lovi ribe, 6. začimbo, 7. predplačilo, 10. gorovje v Aziji, 11. velik godalec, 14. pokrajina v Hrvatski, 16. domača žival, 18. gorjaka, hodek, 20. odsev, 21. medmet.

Rešitev pionirske nagradne križanke »Slon«

Dragi pionirji!

Precej rešitev smo prejeli, vendar pa so »Slon« zadel le tile: 1. Telatko Marjan, 4. gimn. Črnomelj, 2. Klein Andrej, Dijaški dom Črnomelj, 3. Smolič Tatjana, Kočevje št. 311, 4. Novak Bine, gimn. Novo mesto, 5. Zajec Marjetica, Dobrič št. 3, 6. Križ Bojan, pionir, Krčičeva št. 6, Ljubljana, 7. Germ Nataša, pionirka, Beograd, Vojv. Milenka 41, 8. Penež Andrej, Novo mesto, Skalčičeva 8, 9. Dollušek Tone, dijak, Gotna vas 42, 10. Luka Levčič, pionir, Beograd, Save Kovačevića 3, 11. Pavlin Božidar, pionir, Novo mesto, Cesta Gabuče brigade 13, 12. Lovšin Alojzij, Suša 17, p. Ribnica na Dol, 13. Gostiša Katra, Kočevje 127, 14. Titi Zmago, Novo mesto, Kandijška 3, 15. Zupančič Ciril, Brod 24.

Ostali so poslali nepravilne rešitve. Zreb je odločil takole: 1. nagrado — knjigo »Mati narava pripoveduje« — dobi dijak Tone Dollušek.

Po vsej Sloveniji spe junaki

Spomenik žrtvam NOB pri Roku nad Šmilhelmom

Ali veste ... ?

da je najdaljši skok v daljino dosegel leta 1935 ameriški črnc Jesse Owens, namreč 8,13 m;

da se Davis cup tekmovalne vrši že od leta 1900 dalje in da se imenuje po darovalcu pokala Dwigthu Davisu, ki je takrat igral v reprezentanci USA;

da pomeni beseda olimpiada časovno razdobje med imi in drugimi olimpijskimi igrami, ki so se vršile vsake štiri leta v mestu Olimpija;

da je 7 sovjetskih nogometišev zaprtih pod obtožbo sabotaže na odločilni tekmi, katero je na zadnjih olimpijskih igrah SZ izgubila proti Jugoslaviji z 1:3;

da v Novem mestu SFD Eljan še ved ne obstoji, čeprav ima na Ljubljanski cesti še vedno oglasno desko s svojim imenom. V Novem mestu živi le TVD Partizan, ki se nahaja v Dilančevi ulici št. 3, kjer morete dnevno vplačati vpisnino in članarino.

K. J.

Njegov prvi spopad

S Kočevskega je bil doma. Mlad, bled fant je bil tedaj, ko je prišel v partizane, saj še osemnajsto ni nastopil. Za Ivana so ga klicali. S seboj je prinesel »Mavzerico«, kratko, konjeniško, čisto novo — pravo zlato.

— No, tovariš, ga pobara Miha — človek v letih, starejši partizan, — tole si pa sigurno za mene prinesel, kaj ne? Veš, tale moj krepelc mi zadnje čase kar nič dobro ne dela, pa tudi municije nimam preveč za njega, lovski naboji se zelo težko dobe — je godel bolj zase — za tebe je za kot naročena, saj v borbo tako ne boš še šel. Pri nas v začetku take mlade fante ne puščamo takoj v akcije, držimo jih raje pri kuharju, da mu pomagajo vodo nositi in krompir beliti. Jutri gremo počakati v zasado doli na ovinec italijanski kamion, ki vozi iz Stalcerjev v Kočevsko Reko vsak drugi dan po hrano, pa bi mi tale tvoja puška kar prav prišla.

IZ NAŠIH KRAJEV

LEP PRAZNIK PREČENSKIH GASILCEV

Dolga leta so se mučili prečenski gasilci v ročno brigadni, s katerimi seveda niso mogli biti kos večji požarni nesreči, niti ne tekmovalcem s drugimi društvi. Dolga leta je bila želja gasilcev dobiti motorno brigadno, ki se jim je končno uresničilo 9. novembra 1952, ko so na pobudo Okrajne gasilske zveze in nekaterih članov prejeli od OLO Novo mesto motorno brigado. Preznanje nove motorne se je razvil v pravo manifestacijo gasilske misli. Podelitve in preznanje nove motorne se je udeležilo celokupno članstvo prečenskega društva, predsednik OGZ tov. Mirič, poveljnik OGZ tov. Misigoj, sektorski poveljnik tov. Bernard Bruno, predsednik novomeškega društva tov. Cigoj, Henrik ter zastopnik občinskega parlamenta, tajnik OLO tov. Pere Zvone. Predsednik OGZ tov. Mirič je družinu čestital in izrazil željo, da bi bila nova motorna vedno pripravljena in sposobna za takojšnje akcije, nakar je poveljnik OGZ tov. Misigoj izročil motorke obema strojnikom, ki sta obljubila, da jo bosta zvesto čuvala ter ravnila s njo vsa prebivalstva na korist. Desetina gasilcev je tudi motorke postavila k potoku in jo poznala. Z veseljem in ponosom so člani društva gledali močan vodni curek, ki je brizgal visoko v zrak, saj so vedeli, da jim ne bo več treba pogazjati težke ročne brigadne in bodo lahko svoje moči uporabili na težjih in odgovornejših mestih. To končati preizkušnja je bila v okviru DLP v Prečeni kulturno-prostorski prireditve s petjem in igro »Požarc«, ki jo je naložil za prečenske gasilce napisal tovariš Mratin Fujs, učitelj v Novem mestu, nakar je sledila prosta zabava.

Gasilsko društvo v Prečeni je zelo agilno in šteje 145 članov, med katerimi je 12 članov ter 15 pionirjev. Večkrat pripravijo razne prireditve ter spravljajo dinar do dinarja z namenom, da si postavi v zgodnjem času nov gasilni dom, ki je za Prečeno resnično tudi potreben. S pridelitve in razumevanjem ljudi so nabrali že 22 kubikov lesa, 3000 kg. apna, veliko kamna, peska in drugega gradbenega materiala. Novi dom bi veljal okrog milijon in tri sto tisoč dinarjev. Kar je za enkrat še lepa in iskrena želja gasilskih članov, se bo nekoli pravo gotovo uresničilo, kakor se jim je uresničila želja po motorni brigadni. Društvo ima tudi dvotonski avtomobil, ki pa je žal potreben popravila, za kar pa spet ni denarja, zaradi česar je seveda smotno delo zelo oteženo. Vendar pa smo prepričani, da bodo občinski funkcionarji, pa Republiška gasilska zveza in vsa javnost poprijeli želje in težnje pridelnih gasilcev, da jim bo morda v nekaj letih vendarle močete sezidati primeren gasilni dom. —

Žužemberk

Žene Žužemberka so zadnje čase postale zelo delavne. Pred volitvami v občinske odbore so imele zborovanje, katerega se je samo iz Žužemberka udeležilo 43 žena. Na tem zborovanju je imela sekretarka tovarišica Lavričeva obširen referat, učiteljica tovarišica Brudarjeva pa je govorila o vzgoji ženske mladine, kar so žene poslušale z velikim zanimanjem in so tudi o teh vprašanjih živahno razpravljale.

Na zborovanju so se žene pogovorile tudi o novoletni jelki. Sklenile so, da bodo izvedle nabiralno akcijo za prostovoljne prispevke, nato pa bodo obdarile vse ženske otroke in eihbančke.

Ob zaključku so se domogle, da bodo imela 14. januarja spet večji sestanek zdravnik dr. Debeljak pa bo imel zdravstveno predavanje. — M. V.

V nedeljo je igrarska družina uprizorila v prenatrpani dvorani hvalni gledalcev Finžgarjevega »Divjega lovca«. Igra je navdušila in zadovoljila številne gledalce, ki si takih prireditev še želijo.

Mnogi organizacije se letos skrbno pripravljajo, da bo Novoletna jelka čim lepše uspela. Obdariti nameravajo vso mladino, zato stari in ostali radevolje prispevajo k darilom, da ne bo nihče prikrajan. — S. H.

Volivci Dolge vasi in Livolda so se dobro odrezali

Veselo razpoloženje je zavladalo med volivci volilnih enot Dolge vasi in Livolda že dan poprej, zlasti pa na dan volitev. Že ob treh zjutraj so budnice v obeh volilnih enotah spravljale ljudi pokoncu, niti pa so se pridružili številni volivci in veselo vzklikali demokratskim volitvam. S harmoniko na čelu so koračili po vasi in dvigali volivce, čeprav je bilo jutro dokaj mrzlo. Volilne komisije obeh volišč so se morale odpovedati toplim posteljam in se odpraviti na volišče, kajti volivci so jim zagrozili že zvečer, da če pridejo prej na volišče kot člani komisije, se bodo sedajni prav gotovo znašli v malbi Popotnega Janeza in njegove brata Pavla. Dosti ni manjkalo, da bi prišli v malho, kajti volivci so prihajali na volišče v velikih skupinah že v ranih jutranjih urah. Dobro je delovala obveščevalna služba med obeh voliščema, kar je še bolj podžigalo splošno tekmovanje. Rezultat ni mogel biti drugačen: obe volišči sta volitve že v dopoldanskih urah zaključili s 100-odstotno udeležbo. Volivci obeh volilnih enot so se predali, da z udeležbo na volitvah glasujejo tudi za nadaljnjo gradnjo socializma in mir v svetu!

Obtirniki novomeškega okraja so volili v zbor proizvajalcev

Zadnje nedeljo v novembra so zborovali delegati obrtne zbornice skupno z delegati sindikatov na posebni konferenci, na kateri so skupno izvolili dva obrtnika v zbor proizvajalcev. Konferenca se je razvila v masovno zborovanje, na katerem je postal referat o pomenu obrtne zbornice njen pred-

sednik tov. Riko Cigoj, ki se je istočasno dotikal tudi tako bolečega vprašanja davkov, akumulacij, kritičnih obrti in ostalih obrtniških problemov. Zbor st. pozdravila tudi zastopnik Republiške obrtne zbornice tov. Slavko Sinkovec in predsednik gospodarskega sveta OLO Novo mesto tov. Gerden, ki sta nakazala reševanje nekaterih težjih problemov tov. Gerden pa je zlasti odgovarjal na razna vprašanja, ki so mu jih stavljali delegati. Med tem so se izvršile tudi volitve, pri katerih sta bila izvoljena v zbor proizvajalcev tov. Henrik Cigoj, predsednik obrtne zbornice Novo mesto, in tov. Franjo Buic, izdelovalec krede na Mirni. — Ob koncu zborovanja je bila na predlog tov. Buica odposlana pozdravna brošurka predsedniku gospodarskega sveta FLRJ tov. Borisu Kridrca. —

Kočevje

Upravni odbor Lesno industrijskega podjetja Kočevje je na zadnji seji razpravljal poleg notranjih gospodarskih vprašanj podjetja tudi o razdelitvi podpor poudarjenim družtvom in organizacijam, od katerih je prejel veliko število prošelj iz okraja in izven okraja. Člani odbora so bili na stališču, da se upošleva upravne prošnje iz področja podjetja. Podjetje bo za Novoletno jelko obdarilo otroke delavcev svojih obratov, poleg tega pa je dalo podporo v iste vrste mestni občini Kočevje 20.000 din., občini Osilnica in Mozelj vsaki po 10.000 din., Šoli Kastel 10.000 din., za dom vavencev gospodarstva v Kočevju 500.000 din., Zvezi borcev Kočevja za spomenik 100.000 din., Turističnemu društvu Kočevje za vzdrževanje društvenih turističnih postojank 50.000 din in združenju rezervnih oficirjev 5000 din. — Vse te podpore so bile določene v okviru gospodarske možnosti podjetja z ozirom na družbeno evidenco. S tem sklepom je upravni odbor pokazal, kako cení delo teh društev, katerih sodelovanje člani delovnega kolektiva podjetja ali pa njihovih otroci.

Minuli terek je imela sejo Okrajna obrtniška zbornica. Na seji so bila pretresena neredna vprašanja. Prezajem je nujno urediti pravno stanje obstoja nekaterih obratov z ozirom na registracijo in podobno. Ureditev lokalov in strokovne postrežbe, nepokod še vedno ni zadovoljiva in bo treba v prihodnjem letu temu posvetiti posebno pažnjo. Upoštevati bo treba pripombe gostov in tudi utemeljene pritožbe. V splošnem se zdelo, da se temu letu zelo drgnilo in je razvoj poljuben.

Gostinska zbornica okraja bo v svoji režiji uredila turistični center in dom oddiha v bivšem gradu v Orteneku. Popravila gradu so že v teku in je predvidena otvoritev hotela že konec meseca januarja prihodnjega leta. Vsi strokovnjaki, ki so si ogledali grad, park in ekonomijo ter bližnje okolice z letnimi izprehodi in letalnimi točkami, so izjavili, da je ta zamisel zbornice zelo umestna in bo veliko pripomogla k prodornju turizma proti Kočevju in kot zveza z morjem. — A.

Pregrad ob Kolpi

4. decembra se je občinski ljudski odbor preselil v nove prostore v zadružnem domu. Preselitev urada je bila svečana. Iz občinske hiše, kjer je imel ljudski odbor do sedaj svoje prostore, se je proti zadružnemu domu razvila povorka z državno zastavo in godbo na čelu. Sledila je občinska napisna tablica, ki so jo nosili mladinci, nato gasilška četa, potem uradni arhiv in pisarniška oprema, na koncu pa celotni občinski ljudski odbor. Po vselitvi v nove prostore je bila majhna zabava. —

Volitve v ljudske odbore so potekale tudi pri nas prav dobro. Mladinska godba je priredila budnico, nato pa so volivci hiteli v lepo okrašeni zadružni dom, da opravijo svojo državljansko dolžnost. Gasilci so bili izvoljeni: Peter Kalčič iz Brezovice, Ivan Rade iz Cepelj, Pavel Erice iz Dolnje Podgore, Rudolf Movrin iz Zagozdaca, Peter Mihor in Peter Koprivce iz Predgrada, Anton Tekava iz Jelenje vasi, Marko Režek iz Deske vasi, Franc Fabijan iz Starega trga, Jože Sterbene iz Močil, Rudolf Kobe iz Radene, Martin in Štehar iz Desice, Karlo Rahn iz Lazov. V okrajni ljudski odbor pa sta bila izvoljena Jurij Prebilčič in Pavel Erice. — Čestitamo izvoljenim odbornikom. — J. S.

Ulične napisne tablice Novega mesta

Za praznik 10-letnice ustanovitve dolenskih brigad se je Novo mesto zelo prenovilo. Med drugim je bilo preimenovalih več ulic, cest in ulic, pa so bile zato na izhodiških nameščenih na zidove hiš nove napisne tablice, a katerimi se najbrž ne ponosa dosti slovenskih mest. Tablice so iz marmorja z vklesanimi in rdeče barvanimi imeni ulic in cest. Kljub temu, da so tablice zelo okusne, z vso skrbjo izdelane in vseeno ni tudi priložno izrazje, predelane vendarle niso. Preden se ločijo od zidu, napisi pa so preobrnili. Saj se mora še pešec ustaviti, da prečita ime ulice, kaj šele motorist ali avtomobilist, ki drvi skozi mesto. Ne mislim, da bi se morale bohottiti po zidovih kake neokusne napisne tablice, niti ne kritiziram stvaritv ostroga lepe zamisli, novem le to, kar je silisti od ljudi, da bi tablice morale biti bolj pregledne, ker so nameščene v prvi vrsti za orientacijo tujcu, ki pride ali se z motornim vozilom pripelje v mesto. Nekoli pred volitvo je lahko vsakdo že od daleč zagledal tablico in na njej prebral ime ulice, ker sta bila barva tablice in barva napisna močno kontrastna, danes pa je to nemogoče. Morda bi bila stvar vendar še premisleka vredna. —

Kako smo volili v dobrniški dolini

Že predpriprave za volitve so razgibale vse volivce. Posebno živahno je bilo na predvolilnih sestankih v Vrbovcu, Dobravi in Dobrniči. Volivci iz vasi Vrbovca so sklenili, da bodo prvi oddale glasove v občini Dobrniči. In res so na njih željo v Ko-rniti odprli volišče že pred peto uro. Morhorčičeva, Smolčičeva in Jarčeva mama so na čakale, vse od pete uro. Tudi ostali volivci iz Vrbovca so končali volitve že do osme ure dopoldne. Le vaščani iz Korit so to volišče zadrževali. O vasi Dobrava so se pogosto čuli slabi glasovi, češ da so tu ljudje a staro miselnostjo. Tokrat so Dobravci oddali do osme ure svoje glasove 100-odstotno! Le vaščani iz Zagorice so nekoliko zakrabili. Najtežje pa je bilo v Polivci v Knežji vasi. Opazi se, da so ljudje v tej vasi in bližnji okolici pod močnim vplivom duhovščine in prežeti a staro miselnostjo, marsikateri pa še čakajo »boljših časov« — iz tujine.

Dobrniška dolina se prav v teh dneh pripravljajo za napeljavno elektriko v vseh vaseh te doline. V lanskem letu je postalo tudi samo v Dobrniči, nato pa je delo zaspalo. Vzrok je bil tudi v pomanjkanju materiala. Sedaj so postavili svoj delovni odbor, ki ga sestavljajo člani iz vsake vasi. Zanimanje je zelo veliko od strani kmetov, vsi pomoče pa daje občinski ljudski odbor. Kmetijska zadruga, ki je v letošnjem letu imela 2.000.000 din. dohodka, bo denarno pomagala pri elektrifikaciji ter posameznim kmetom nudila tudi posojila, ker marsikdo ne bo mogel tako plačati.

Z voljo vseh občanov bo kmalu tudi v zadnji dobrniški vasiel zasvetila električna luč! — A. Z.

Soteska

Za volitve v občinski in okrajni ljudski odbor smo imeli kar štiri sestanke, tako da smo se o vsem, zlasti pa o pomenu volitev in kandidatih, temeljito pogovorili.

Lepo smo tudi proslavili državni praznik 29. november. Zvečer pred praznikom smo imeli prireditev v Domu, na kateri so med drugim člani dramske skupine KUD predvajali enodijelno »Klic zemlje« o pomenu drugega zasedanja AVNOJ pa je govoril Leopold Grabnar. Pionirji osnovne šole so imeli posebno prosavo v nedeljo 30. novembra a prav lepim sporedom. Nastopili je pionirsko-mladinski pevski zbor, ki je pod vodstvom učiteljice Nade Petelinkar zapel več narodnih pesmi, prijetno pa nas je presenetila a svojim lepim glasom solistka Anica Krenčič, ki je zapela Kajunovo »Materi padle narodne«. Nastopili so tudi pionirji s komedijo »Tineček in Tonček«, stariji pionirji pa so podaj dva šaljiva prizora. Prireditelj je navzlic raznim tehničnim pomanjkljivostim prav dobro uspeš. Pionirji imajo v načrtu gostovanje v Straži in Toplicah. Radi bi si namreč zbrali denar za enotno izprehodno kroje za nastop ob koncu šolskega leta. —

Ljudska knjižnica pri nas se kar lepo razvija. Krog bralcev je čimdalje večji, prava sezona za branje pa nastaja leče sedaj. Težave so z nakupom novih knjig, ker so te odločno predrage. Mislimo, da bi morale biti vsaj take denarje, kolikar jih moramo smatrati kot obvezno domače tiskane, v večji nakladi in ceneje, da bi bile tako bolj dostopne knjižnicam in vsem ljubiteljem knjig.

Te dni se je ponovno sestel dramski odsek KUD in začel s tujdem Finžgarjeve drame. V kratkem bo občinski zbor društva, ki bo prav gotovo dal novo pobude za kulturno prosvetno delo v letošnji sezoni. — Rihar.

Priprave za gradnjo planinskega doma na Mirni gori

O potrebi obnove planinskega doma na Mirni gori nad Semčicem, ki so ga med vojno požgali Italijani, smo že pisali v našem listu. Vse kaže, da bo ta splošna želja dolenskih planincev kmalu drugo leto uresničena. Agilni člani Planinskega društva iz Crnomlja pod vodstvom tovarišca Staneta Lovšina so že pričeli s pripravilajnimi deli za postavitev kočice. Na mestu, kjer bo v bližini stala nova koča, so postavili leseno barako in obnovili vodnjak, da se bo prav gotovo nabralo dovolj vode, ki bo potrebna pri gradnji. Zaradi velike strmine do kočje, je dovolj gradiva seveda zelo oteženo in bo to najtežji problem. Državno posvetvo na Planini nudi graditeljem vsa pomoč in jo bo nudilo tudi v bodoče. — J. F.

Letalsko-modelarski krožek v Trebnjem

Nekaj pionirjev iz Dolnje Nemške vasi in okolice se je navdušilo za letalstvo. Odločili so se, da bodo sami izdelali letalce. Zbor po lastni zamisli in po načrtih. Delavnice so si uredili najprej v privatni hiši, pozneje pa so jo prenesli na šolsko podstrežje. Vse to jih je stalo nemalo truda in požitvalnosti, kajti med pridnimi je bilo nekaj tudi takih, ki so delali škodo. Po enem letu so končno dobili primerne prostore v Trebnjem. Kmalu ostala nekakši model »Zrka«, »Slavica« in še nekaj drugih po načrtu in lastni zamisli. Prve praktične preizkušnje modelov so jim dale novih pobud in izkušnje. Iz zadržaje zaradi pomanjkanja furirja in ostalih potrebščin jih je reši novomeški Aeroklub, ki jih je podprl pri njihovem prizadevanju.

Modelarji so začeli težave že prebroditi in sedaj bo šlo laže. Že sedaj se pripravljajo na tekmovanje za drugo leto, kajti letos se ga niso udeležili, ker jih nihče ni obvestil. S prvimi doseženimi uspehi se bo krog mladih modelarjev prav gotovo še razširil. —

ZAHVALE

Ob izgubi našega skrbnega moža in očeta IGNACA MRVARJA,

posesnika v Šmihelu pri Žužemberku, se zahvaljujemo vsem, ki so za boljši občinski obkroževali in mu lajšali trpljenje. Zlasti se zahvaljujemo zdravnikom dr. Fedranu in dr. Debeljaku; nadalje vsem, ki ste ga v tolikem številu spremlili na zadnji poti in z nami sočustvovali.

Zalujoča žena in otroci

ZAHVALA

Podpisana Kotar Anton in Marija iz Velikega Bana pri Šentjerneju se zahvaljujemo vsem onim, ki so s svojo navzočnostjo in sodelovanjem ob odkritju spominske plošče padlim otrokom narodnemu heroju Martinu. Nežli in Karlu Kotar počastili njihovo spomin. Iskrena hvala Okrajnemu odboru Zveze borcev za ploščo, tov. sekretarju GK ŽKJ Jožetu Borštanju, polkovniku Pirkoviču, Jožetu Zamljenu Maksu Valetu, vojaški godbi, žoljski mladini in vsem drugim, ki so prišli na to lepo slovesnost. Hvala tudi AFZ in ZB iz Šentjerneja za lepe vence. — Kotar Anton in Marija

ZAHVALA

Novomeška reševalna postaja se iskreno zahvaljuje delovnemu kolektivu Lesno-industrijskega podjetja v Novem mestu, ki je prvo v okraju nakazalo za nabavo novega reševalnega avtomobila znesek 150.000 dinarjev. Ker je nakup novega reševalnega avtomobila za obšen kraj a 23 občinami vredno posebej problem, naproša Reševalna postaja tudi ostala podjetja in kolektive, na katero se je obrnila s prošnjami za tako pomoč, za čimprejšnjo ugodno rešitev. Posamejne nesebičen vzgled Delavskega sveta in Upravnega odbora LIP Novo mesto!

Reševalna postaja v Novem mestu

V spomin tovarišu Antonu Gladu iz Griveca pri Fari

V petek 5. decembra je umrl tovariš Anton Glad, revni kmet in član Zveze komunistov Jugoslavije, v vasi Grivca pri Fari. Rojen je bil 6. julija 1901 leta v Griven. Kjer je tudi umrl. Bil je sin revnih delavskih staršev, ki so ga v svojih najlepših letih zaradi težkih socialnih razmer morali zapustiti, sami pa so odšli za kruhom v tujino, v Ameriko, kjer ima tudi sestro in tri brate. Anton Glad se je a težavami prebijal skozi vse življenje v vrstah lakoriščan-

ni in delovnih množic na svoji slovenski zemlji, katero je tako vroče ljubil vse do svoje smrti.

V vasi Fari je končal osnovno šolo, nato pa je želel vstopiti v obrtno šolo, a ni imel sredstev za vzdrževanje v času učenja. Zato si je moral poiskati v rani mladosti skromnega zaslužka na Kalfjevi žagi v Kočevju, pozneje pa pri zidarjih in med gozdniimi delavci.

Med tem časom se je poročil, si ustvaril družino ter postal nica vzoren oče in vzgojitelj.

Kot napreden delavec in zaveden patriot je že spomladi leta 1942 postal aktiven član

Osvobodilne fronte in ves čas narodno-osvobodilne borbe najtesneje sodeloval a slovenskim in hrvatskimi partizani ter aktivisti, ker mu zdravstveno stanje ni dopuščalo, da bi sam vstopil v oborožene partizanske formacije. Bil je zelo zaveden, pošten, skromen in požitvovalec ter izredno srčno dober človek. Zato je bil že leta 1942 izvoljen v kerenski odbor OF na prvih volitvah v krajevno narodnoosvobodilno oboroženo ligo 1944. pa v KNOO ter pozneje v KLO, katerega predsednik je bil več let.

V vsm življenju in delu je neštokrat dokazal, da je imel neomajno vero v ustvarjalne sile in moč naših delovnih ljudi, katerim je kot komunist zvesto služil do svojega zadnjega diha.

Še na smrtni postelji je zasledoval ustvarjalno in naporno borbo naših delovnih ljudi za socialistično preobrazbo dežele in si najbolj želel to, kar smo mu vsi želeli, da bi ozdravel in spet začel delati, kakor je delal med nami vse življenje. Njegovo življenje je bilo skromno in pošteno, bilo je navidez življenje majhnega, a v resnici velikega človeka, ki je imel jasno perspektivo v bodočnost in pravilne poglede na svet. Zato je bil že v začetku avgusta 1942 leta sprejet kot kandidat za člana Komunistične partije Slovenije in je med drugim tudi na avoli zadnji poti dokazal, da je bil tega vreden.

Večkrat se je čutil osamljenega in z bolečinami v srcu, ko je videl, da ga nekateri ljudje, ki jih ljubi in za katere dela, ne razumejo pravilno in ga prezirajo. To pa ni klonilo njegovega duha, tudi njihova arca je omehal. Bil je prvi, od katerega se je na tem koščku naše lepe slovenske zemlje ljudstvo na tako veličasten in slavnosten način poslovilo.

Nikoli v zgodovini tega kraja se ni že zgodilo, da bi pred revno baštarsko hišo stala tolika množica kot je tokrat, ko se je ljudstva prihranske doline in Broda ob Kolpi poslavljalo od svojega rojaka. Od domače hiše do pokopališča za je spremljala z veliko množico delavcev, kmetov in delovne inteligence ter šolske mladine godba in pevec. Zastave z žalnimi trakci so plapolnile a spredu, ki se je pomikal proti pokopališču. Odlikovanja iz NOB, ki jih je sprejel zaslužni borce za pravice delovnega ljudstva so nosili pred njegovo krsto. Stevilni veneli so govorili o tem, da je bil med ljudmi zelo cenjen, spoštovan in priljubljen. Na pokopališču so se z žalnimi govori od njega poslovili domačini, predstavniki sosedne hrvaške občine Brod ob Kolpi ter predstavniki okrajnega komiteja ZKS, množičnih organizacij in ljudske oblasti. Sekretar OK ZKS tov. Klarič Jože pa se je, kot njegov ožji sodelavec v času NOB, z globokimi in žalnimi besedami, ki so segale v srca vseh prisotnih, poslovil od njega. S častno salvo se je od njega poslovil tudi vodja Ljudske milice, Svočič, predstavniki Zveze komunistov, množičnih organizacij, ljudske oblasti in drugi so obložili njegov grob a številnimi veneli.

Umrl je a ledja, za katero se je med drugimi boril tudi on, živi dalje. To, kar je v borbi za to ledo doprinesel, ne bo nikoli umrlo. Živelo bo dalje v naši skupni borbi za napredek in socialistično izgradnjo naše dežele, mi vsi pa za bomo obranili in trajnem spominu.

K. O.

Mladina novomeškega okraja bo proslavila Dan JLA

V počastitev Dneva Jugoslovanske ljudske armade bodo 21. decembra v novomeškem okraju po vseh občinskih središčih proslavljene mladine predvojaške vzgoje in ostale mladine. Tega dne bodo na svečan način vključili mladince, rojene leta 1936, med nove obveznike predvojaške vzgoje.

Na proslavah bodo podeljene knjižne nagrade vsem dobrim mladincem predvojaške vzgoje, najboljši pa bodo prejeli odlikovanja. Šolska mladina bo proslavila Dan JLA 22. decembra.

NOVE ZELEZNIŠKE POSTAJE NA DOLENJSKI PROGI

Prihodnje leto bo končana v Sloveniji graditev 10 novih železniških postaj. Med prvimi bosta končani veliki objemni postaji v Mariboru in na Jesenicah, ki sta bili med vojno porušeni. Letos so začeli graditi moderna stanovanjska poslopja na železniškem križišču Sevnica in v Laškem. Poleg tega je zamišljena graditev novih postaj na dolenski progi — v Grosupljem, Trebnjem in Stični, verjetno pa je, da bodo zgradili tudi novo železniško postajo v Kočevju. Štiri manjše železniške postaje na progi Novo mesto—Bela krajina oziroma Trebnje—Sevnica so v glavnem že končane.

Kronika nesreč

BOŽAKOVO. Sin kmetovničarja iz Ljubljane, Janez Starha, se je po opravih mudil v Božakovcu. Pred hišo mu je področje, padel je in si zlomil desno nogo. SMOLENJA VAS. Ciril Mohar, tesarjev sin se je med smučanjem zaletel v drevo in si zlomil desno nogo.

NOVO MESTO. Posledni sinček službenca Milan Konstantin je pelj z okna v drugem nadstropju na tla. Ima poškodbe na glavi.

OBVESTILA

PREKLICI

Podpisani Straus Albin, Cegelnika 5 pri Dvoru, preključim osebno izkaznico, glasočo se na moj nasov in jo smatram za neveljavno. Straus Albin.

Na izrecno zahtevo mojega sina Franca Činkoleta iz Srebrnjic preključim šaljivo besedo, ki sem jih v razburjenosti izrekla proti Rozaliji Piškur in Alibini Čnkole, ko je Piškurjeva lasala mojega vnuka, Činkole Neža.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 19. do 21. decembra: francoski film »Pastoralna simfonija«. Od 23. do 25. decembra: angleški film »Browninova verzija«. Od 26. do 29. decembra: ameriški film »Srečanje s Frankensteinom«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA: 20 in 21. decembra: angleški film »Beli hodniki«.

Kmetje, delavci, uslužbenci, gospodinjie!

Naročite se na najbolj bran tedenski list dolenskih okrajev »DOLENJSKI LIST«

ki vas vsak petek seznanja z vsem, kar se med tednom zgodi na širokem področju Bele krajine. Med Gornjanci in Mirno, vzdolž Krke od Zagradca do Prekope in v kočevskem okraju. Najnovejša vesti iz domačih krajev, gospodarske, politične, kulturne in športne novice, drobne javnega prepaha iz malhe Popotnega Janeza, številna poročila »Iz naših krajev«, kotiček za gospodarje, naše žene in pionirje z zabavnimi križankami in podobno — vse to bo kmalu postalo tudi vaše priljubljeno branje, če na list morda doslej še niste bili naročeni.

List pošiljamo po želji tudi vsem izselencem — Dolenjcem v Ameriko, Kanado, Zapadno Evropo, Avstralijo in drugam. Pošljite nam naslove svojcev Dolenjcev, ki živijo kjerkoli v Jugoslaviji, da jim pošljemo naš tednik brezplačno na ogled — razveselili jih boste z vestmi iz domačih krajev!

Ce ste že naš naročnik, oddajte spodnjo naročilnico znanu ali prijatelju — čim več bo imel list naročnikov in sodelavcev, tem boljši bo! Celoletna naročnina za leto 1953 znaša 400 dinarjev, za inozemstvo pa 600 dinarjev.

Ce želite redno prejemati naš tednik po pošti, izpolnite takoj spodnjo naročilnico in jo oddajte na pošto! Ce naročate list svojem, ki živijo drugod ali v inozemstvu, napišite njihov točen naslov, vaš naslov pa navedite spodaj, kjer je prostor za podpis

UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Tukaj odrezite!

Naročilnica

Naročam 1 izvod tednika DOLENJSKI LIST na naslov:

Ime in priimek: _____

Poklic: _____

Kraj: _____

Pošta: _____

Casopis pošiljajte na gornji naslov od dne _____ naprej.

Naročnino bom redno plačeval po položnici — osebno — četrtletno — polletno — celoletno vnaprej (nepotrebno prečrtajte). Naročilnica velja do moje pismene odpovedi lista.

Dne _____

lastnoročni podpis

Umrl ie naimaniši Dolenjec

Pretekli teden je umrl, zadet od srčne kapi, najmanjši Dolenjec — in menda tudi Slovenec — Tonček Rus iz Žužemberka, star devetnajst let in pol.

Kdo ni poznal v Žužemberku in daleč naokoli malega, vedno živahnega Tončka, ki je s svojo neuganostjo vzbujal pri vseh ljudeh mnogo dobre volje, pa tudi sočustvovanja? Na dan volitev je še vesel in veder prvokrat v svojem življenju volil in možato oddal svoj glas. Čez nekaj dni pa je nehala utripati njegovo drobno srce. Popoldne se je veselo sankal, nato pa na vsem lepem obležal pred hišnim pragom. Tudi takojšnja zdravniška pomoč ga ni rešila. Naš dragi Tonček, vedno nasmejani fant s titovko na glavi, je bil mrtev. Nenadna novica je užalostila vsakogar, saj je bil Tonček priljubljen po vsej Suhi krajini.

In ves, Tonček, kdo Te bo najbolj pogrešal? Tvoj pisani lišček v kletki, ki Ti je vedno drobil nežne pesmice. Pogrešal bo Tvojih rok, ki so mu vedno tako skrbno pokladale sveže vode in hrane.

Dragi Tonček, počivaj v miru, mi pa Te bomo ohranili v najlepšem spominu! — Sl. Hotko

Rusov Tonček je bil velik prijatelj partizanov

Živahno izobraževalno delo belokranjskih žena v zimskih mesecih

Po skupnih poročilih, ki prihajajo iz deželice onstran Gorjancev, bi mislili, da tam ni nobene razgibanosti in prizadevanj za gospodarski, kulturni in politični dvig. Zlasti malo beremo o delu belokranjskih žena, čeprav so kot v času NOB najbolj aktivne borbe za lepše življenje. Le preskromne so in o sebi ne govorijo rade veliko. Spodaj navedena dejstva nam pričajo, da žene zelo aktivno delajo povsod, posebno pa skrbe za svojo lastno izobrazbo.

Žene ČRNOMLJA pripravljajo lepo darilo naši vojski, katero bodo izročile na dan Armije 22. decembra. Prav tako pripravljajo obdaritev otrok za novoletno jelko. Ob tej priliki bodo imele pester kulturni spored, pri katerem bo sodelovalo tudi lutkovno gledališče, ki pripravljamo našim malčkom vedno največ veselja.

Zveza zadrugišč iz Črnomlja je organizirala 6 tečajev, ki so prav dobro obiskani. Tri šiviljske tečaje obiskuje kar 75 tovarišic, vodi pa ga tovarišica Grahkova. Tečaj za pletenje volnenih izdelkov vodi tovarišica Katarina Brce; udeležuje se ga 20 žena in deklet. Tečaj za vezenje obiskuje prav tako 20 tovarišic; vodi ga tovarišica Kristina Henig-

man. Tečaj za izdelovanje predmetov iz ličkanja vodita tovarišici Vida Porenta in Pepca Mitek. V kratkem se bosta začela še dva gospodinjstva tečaja. Zveza zadrugišč organizira te tečaje v sodelovanju z organizacijo AFŽ, zato so uspehi povsem dobri.

Na SINJEM VRHU so te dni že končale prikojevalni tečaj, na katerega je vodilo 20 deklet in žena zadrugišč. Vodila ga je tovarišica Dupinova. Tečajnice so izdelale tudi lepo darilo za mater Ivana Pirečnika — srajco iz domačega platna z lepimi belokranjskimi vzorinami, ki so ga že poslale. V kratkem bodo pod vodstvom Dupinove pričele še z gospodinjstvom tečajem.

V METLIKI žene nočejo zaostati za drugimi. Pridno delajo, zlasti skrbno pa se pripravljajo na novoletno jelko. Imajo že dva tečaja za vezenje, enega za dekleta in drugega za žene. Pripravljajo gospodinjstva tečaje in pravijo, da hočejo v tem pogledu tekmovati s črnomljkami.

Kmetijska zadruga v SEMIČU je organizirala trinemesno gospodinjstvo šolo, ki jo vodi financira. Prednost v tej šoli imajo žene zadrugišč in njihove hčerke. Za to šolo je prijavljenih že 75 žena in deklet, mnogo več kot jih morejo sprejeti obnem! Začela se je tudi že 3-mesečna kmetijsko-nadaljevalna šola, za katero pa zaenkrat ni veliko prijaviteljcev. Pomembnejših pre-

danjav iz kmetijstva na tej šoli se udeležuje vedno tudi precej okoljskih kmetov. Tečaj oziroma šola vodijo in na njej predavajo kmetijski strokovnjaki in učiteljsstvo.

Aktivne so tudi žene v **STAREM TRGU in PREDGRADU**. Razpravljajo o organizaciji gospodinjstev tečajev, tečaj za pletenje iz ličkanja pa že imajo. Pri kmetijski zadrugi v Predgradu so ustanovili poseben pietarski odsek. V okviru tega že izdeluje lepe predmete iz vrbovih vejic invalid Peter Šterk iz Gornje Podgoer. Da bo za bodoče na razpolago dovolj vrbovih vejic za pletenja večji kos zemljišča, katerega bolenje, je dala mati Petra Šterka na razdo obsadili z ameriškano vrbo. Zadruga bo lične izdelke iz vrbovih vejic lahko prodala doma, pa tudi na zunanjem trgu.

Žene na **ČREŠNJEVCU** aktivno pomagajo zadrugi povsod, kjer je treba. Pod vodstvom domače učiteljice imajo že tečaj za pletenje iz ličkanja, tovarišica Anica Stublar pa pripravljajo gospodinjstvo tečaj.

Na VINICI žene še niso pričele s tečajem, pričakujemo pa, da ne bodo zostale za drugimi ženami v Beli krajini in da bomo v kratkem že lahko poročali tudi o njihovom delu, saj so celo v **STARI LIPI** žene organizirale prikojevalni tečaj, ki je prav dobro obiskan. C. L.

Povečali smo število nagrad za veliko novoletno nagradno žrebanje

Zaradi velikega števila novih naročnikov in izrednega zanimanja naših bralcev smo se odločili povečati število nagrad v novoletnem nagradnem žrebanju na skupno 24 praktičnih daril, vrednih nad 150.000 din. Da omogočimo udeležbo v nagradnem žrebanju vsem našim zvestim naročnikom, smo darila razdelili v dve skupini:

DARILA V PRVI SKUPINI so pripravljena za tiste srečne izžrebance, ki bodo do 15. januarja 1953 vplačali celoletno naročnino za leto 1953, to je 400 dinarjev.

DARILA V DRUGI SKUPINI so pripravljena za tiste izžrebance, ki bodo do 15. januarja 1953 vplačali polletno ali vsaj četrtletno naročnino za leto 1953, to je 200 oz. vsaj 100 dinarjev.

Nagrade bodo po 15. decembru razstavljene v prostorih novomeške veletrgovine RGO na Glavnem trgu, dan žrebanja pa bomo pravčasno objavili. Žrebanje bo pod nadzorstvom posebne komisije, sestavljene iz 2 članov uredništva in uprave lista ter 3 naročnikov Dolenjskega lista.

NAGRADE PRVE SKUPINE SO:
Kuhinjska oprema — divan — 3,40 metra kamgarna — 3000 kosov zidne opeke — 1 prašič — zložljiva vrtna garnitura (miza in 4 stoli) — sobna peč — ročni vozček — par moških čevljev in moška srajca — par ženskih čevljev — 2 moški srajci — 100 kg krompirja.

NAGRADE DRUGE SKUPINE PA SO:
Prašič — par moških čevljev — par ženskih čevljev — par ženskih čevljev — ženska volnena jopica — otroška volnena jopica — košara za perilo — pletena košara in otroški stolček — moška srajca — 2 knjigi — moška srajca — liker.

Položnice za predplačilo naročnine za leto 1953 bomo priložili vsem naročnikom hkrati s koledarjem v 52. številki, ki bo izšla 30. decembra. Če Dolenjskega lista še ne dobivate po pošti, izrežite naročilnico v današnji številki in jo takoj odpošljite na naslov:

Uprava DOLENJSKEGA LISTA, Novo mesto
Poštni predal 33

Kmetje — pozor!

Ah še ne veste, da ima **KMETIJSKA ZADRUGA V NOVM MESTU**

vedno na zalogi umetna gnojila, škropiva za sadno drevje, trto itd., tečna krmila, lanene tropine, mlečkarko, svinjogojko itd., kmetijske stroje, pluge, okopalnike, slamo-reznice, robkake za koruzo, trne škarje in drugo kmetijsko orodje, razna semena in drugo blago?

VSE TO SI LAHKO PRAVČASNO IN UGODNO PRESKRBITE, DA BO LETO 1953 BOGATO IN USPEŠNO!

Več skrbi otrokom padlih borcev

Zveza vojaških vojnih invalidov v kočevskem okraju je že v začetku leta izvedla anketo, s katero je imela namen ugotoviti, kje in kako živijo otroci padlih borcev, kdo in kako jih vzgaja, predvsem pa željo otroka in staršev za izučitev obrti. Tej nalogi pa niso Krajevne zveze vojaških vojnih invalidov posvetile vse resnosti. Iz nekaterih občin nimamo niti enega podatka. Tak primer je Krajevni odbor zveze vojaških vojnih invalidov Sodražica, kljub temu, da je v tem kraju veliko otrok padlih borcev, ki bi se radi izučili obrti.

Na zadnji seji social-ekonomske sekcije pri Okrajnem odboru ZB Ko-

čevje, katero vodi član sekretariata OOBZ tov. Kordiš Franc in na kateri so bili navzoči zastopniki obrtne, trgovske in gostinske zbornice, se je o tem razpravljalo in sprejel sklep, da se napravi ponovno popis otrok padlih borcev, ki so končali osnovno šolo in imajo veselje do izučitve obrti. Občinski odbori in podobni ZB morajo to nalogo takoj dosledno izvršiti.

Popis je potreben zato, da bomo lahko preskrbeli učna mesta otrokom, katerih očetje so dali svoja življenja za našo svobodo.

I. Jamnik.

Za napredek kmetijstva v kočevskem okraju

Kmetijski inženirji in tehnik ter veterinarji so izdelali načrt, kako pomagati kmetijem v okraju, da se bodo seznanili z modernim živinorejstvom, ker je živinoreja glavna kmetijska panoga v okraju. Predvsem bodo poglobljeno važnost na nego in prehrano živine. Rejijo mlade živine in izreji plemenjakov bo treba posvetiti več pažnje. Tudi o ostalih panogah bodo razpravljali. Gre za vprašanja, kako najti in uvesti način za povečanje donosa njivskih površin, travnikov in pašnikov. Preiti bo treba tudi na ureditev planinskih pašnikov.

Zborovanje živinorejcev novomeškega okraja

V Domu sindikatov v Novem mestu je bilo v nedeljo, 14. decembra, prvo zborovanje živinorejcev novomeškega okraja, na katerega so prišli živinorejci iz vseh krajev. Med gosti je bil tudi predsednik okrajnega LO tov. Viktor Zupančič ter živinorejci in kmetijski strokovnjaki z državnih posestev, zadrž. Kmetijske šole Grm in z Male Loke.

Poročilo o stanju živinoreje, o perspektivi razvoja živinoreje, pomenu živinorejskih odsekov itd. je podal ing. Rado Lincner, kmetijski strokovnjak pri Okrajni zadrugi zvezi v Novem mestu. Na osnovi njegovega poročila se je razvila živahna razprava. Obravnavali so možnosti za dvig živinoreje, za kar so v okraju dani pogoji v okviru živinorejskih odsekov pri splošnih KZ. Nadalje so govorili o težavah, ki jih je povzročila letošnja suša, zaradi česar primanjkuje živinske krme, o uvedbi rodovniških knjig in mlečne kontrole, o nakupu plemenske živine in bikov

jih so predavanja trikrat do petkrat na teden po dve uri.

V tem obširnem programu bodo predavali tudi veterinarji in tolmačili osnovna načela pri zdravljenju živine in spoznavanja bolezni, ki povzročajo čisto veliko gospodarsko škodo.

Posebej bodo obravnavali, kako dvigniti in razširiti sadjarstvo, ker so za to podani vsi terenski in vremenski pogoji, posebno še v krajih Vel. Poljane, Sušje, Jurjevica, Fara itd.

Kmetovalci iz vseh krajev pozdravljajo te tečaje in so organizatorjem hvaležni, prav tako pa tudi vsem predavateljem, ki žrtvujejo čas za potovanja iz kraja v kraj. Vsi smo prepričani, da bodo predavanja pokazala uspeh v prihodnjem letu praktično na terenu samem, kar bo v korist vseh tečajnikov in skupnosti.

plemenjakov. Tudi zatiranju raznih živinskih bolezni so posvetili veliko pozornost. Na zaključku je bilo sprejetih več sklepov predvsem o tem, kako bi posejali več krmnih rastlin, o uvedbi selekcije živine in enotne stvarjave dolenjske pasme. Povečati bo treba splošno dejavnost živinorejskih odsekov pri KZ itd. Sklenili so tudi, da bodo pri vseh klavnicah in mesnicah ustanovili fond za dvig živinoreje. V ta fond bi mesnice oziroma klavnice odvajale po 2 din od kilograma mesa, kar bi na leto zneslo okrog 2 milijona dinarjev. Iz tega fonda bi podeljevali nagrade najboljšim živinorejcem pri vzreji živine.

Gospodarsko-gospodinjstva šole in tečajev v novomeškem okraju

V novomeškem okraju z uspehom deluje sedem štrimesčnih kmetijskih šol, katere obiskuje že okrog 200 tečajnikov. Najlepšo udeležbo imajo v Velikem Gabru, kjer obiskuje kmetijsko šolo 53 tečajnikov — fantov in deklet. Poleg kmetijskih šol deluje še 24 gospodarsko-gospodinjstev izobraževalnih tečajev, katere obiskuje okrog 700 tečajnikov. Razveseljivo je, da v subokranjskih vaseh — Ajdovcu in Dvoru — obiskuje tečaj večji odstotek fantov in deklet.

Vsem naročnikom in bralcem!

V novoletni številki Dolenjskega lista, ki bo izšla v torek 30. decembra, bomo objavili nagradno križanko, na katero že danes opozarjamo! Pripravili smo lepe nagrade za pravilne rešitve — več o tem v prihodnji številki!

PODGORJANSKA TRMA JE MOČNEJŠA OD ZAKONOV...

Kandidatu Lojzetu Cvelbarju v Prekopi se je v noči pred volitvami menda sanjalo, da se je skregal s Kirnom in mu obljubil, da njegovega praga ne bo nikoli več prestopil... V nedeljo pa je bilo volišče, kakor naše prav v Kirnovi gostilni. Sanje so bile kandidatu naklonjene — slovečeljubna komisija je prišla Cvelbarju volilno skrinjico nekaj minut pred sedmo pod konstante na cesto, kjer je spoštovan kandidatu volil med rablim naletavanjem zgodnjega snega... Saj tega ni menda nihče videl, razen mačka, ki se mu je smukal okoli nog ter ga s krepilji vlekel za hlače, da se tako ne sme glasovati, ker bodo volitve sleer neveljavne. Tako »štroke« demokracije da celo on, maček, še pri mislih ni videl... Ni ostalo samo pri sanjah tovariša Cvelbarja — temveč se je to v resnici zgodilo — na volišču v Prekopi.

Škodljivci orehoviške KDZ pred sodiščem

Zanikno gospodarstvo v najstarejši novomeški kmečki delovni zadrugi »Garpavica« v Orehoviči je bilo predmet upravičene kritike okoljskih kmetov, aktivistov in oblastvenih organov, veliko je bilo o tem tudi napisane v našem časopisu. Toda vsa kritika pa tudi navodila okrajnega komiteja ter posredovanje oblastvenih organov pri orehoviških zadrugiških ni imelo zaželenega uspeha. Trenje med posamezniki v upravnem odboru, da celo med komunisti, je trajalo naprej, disciplina je bila slaba, gospodarstvo je šlo bolj nazaj kot naprej. Predsednik zadruge Janez Šiško ni imel potrebne avtoritete pri zadrugiških, sam pa je tudi marsikaj ukrepal po svoji glavi. Tako je nosil kar pri sebi zadrugiški denar in izplačeval razne večje in manjše zneske brez vsakega potrdila ali knjiženja. Čeprav ni nobenih dokazov, da bi si privajal denar, manjka zaradi takega malomarnega in nepravilnega poslovanja z denarjem za 136.000 din potrdil. Kako »svzorno« so poslovali z denarjem, kaže najboljši primer, da so imeli pri odkupnem podjetju dobro imetje za 65.498 din, za katero sploh niso vedeli. V knjiži jim je stihnelo 1406 kg pšenice, prašičev jim je pockrlo na desetine zaradi podhranjenosti, medtem ko je na njivi ostala nepospravljena svinjska krma. Tudi pet telet in ena telica jim je poginilo. Kakšen odnos do dela v zadrugi so imeli posamezni zadrugiški, je najboljši dokaz, da so na primer šli Jože Franko, Janez Maznik in Zagorec, ko je bilo treba škropiti vinograd, lovit ribe.

V zadrugi tudi ves čas niso imeli urejenega knjigovodstva, nekaj časa pa so bili brez knjigovodje. Ko je te posele junija 1951 prevzel Ilja Mašič, je zaradi neposobnosti in že prejšnjega slaberega vodenja knjigovod-

stvo še bolj zmešal, tako da revizijska komisija več mesecev sploh ni mogla začeti z delom in tudi zaradi pomanjkanja prilog ni dokončno razčistila vseh nepravilnosti v knjigovodstvu. Franc Jakše, ki je bil tudi obtožen, ker si je samovoljno prisvojil nekaj zadrugiške opeke in pospravil vinski prihodek iz zadrugiškega vinograda brez pravilnega obračuna, je povedal, da mu je kot članu upravnega odbora sekretar partijske organizacije Janez Luzar večkrat rekel: »Tako bo, kot smo na partijski celici sklenili, pa če se vse na glavo postavi.« To kaže, da nosi del krivde za slabo gospodarstvo tudi tedanja partijska organizacija in da so bili v njej ljudje, ki so zelo daleč od lika pravega komuniste.

S takim in podobnim gospodarstvom so orehoviški zadrugiški samo v letu 1951 povzročili okrog milijon dinarjev gospodarske škode. Poleg že navedenih primerov so bila tudi polja slabo obdelana, okrog 5 ha zemlje pa je ostalo neobdelane, veliko je propadlo krme na travnikih, medtem ko je bila živina slabo hranjena.

Janez Šiško, kot predsednik zadruge, ki je bil odgovoren za njeno pravilno poslovanje, je bil obsojen na deset mesecev zapora, plačilo stroškov postopka ter 600 din povprečnine, Ilja Mašič na tri mesece zapora, plačilo stroškov postopka in 200 din povprečnine, Franc Jakše na tri mesece zapora, plačilo stroškov in 200 din povprečnine. Alojzij Malenšek iz Novega mesta, ki je kupil od Šiškota dva prašiča v teži 93 kg za 4000 din kot neko protiuslugo za dobavljeni elektromaterial, pa na 8000 din denarne kazni ter povračilo razlike zadrugi za prepoceni kupljene prašiče v znesku 2000 din.

TUDI ZELEZARSTVO NA DVORU JE SLOVELO PO SVETU

»Dolenjski list« je 27. novembra prinesel zanimiv članek Lojzeta Zupanca »Zelezolivarna Gradac v Beli krajini«, kjer beremo, da je naša domača belokranjska železarska industrija izdelovala topovske kroglice celo za francosko vojsko. Dolenjce bo zanimalo, da je kustos ljubljanskega muzeja, Alfonz Müller, v svojem »Argu« že julija 1903 poročal o podobnih srbskih naročilih v železarni na Dvoru pri Žužemberku.

Ko se je 12. februarja 1804 napisem »bivši cesarsko-avstrijski feldvebel Kara Georgevič dvignil zoper Turke in se v bojih znašel brez težkega

orožja, je naročil v železarni kneza Auersperga na Dvoru pri Žužemberku kakih šestdeset topov in možnarjev iz litega železa. O tem je neki Cerin iz dunajskega Urada za rudarske revirje 30. januarja 1906 poročal avstrijski vladi in prošil navodil. V odgovor na to je avstrijska dvorna zbornica dne 14. februarja odločila, naj z izdelavo naročenega orožja na Dvoru do nadaljnjih navodil počakajo; 19. marca pa je prišel končni sklep avstrijske vlade, da »je iz političnih ozirov na vsak način treba odsvetovati izročitev orožja in municije Srbiji«.

Na Dvoru in v Suhu krajini je še ohranjen spomin na srbsko odposlanstvo, ki je tam čakalo odločitve dunajske vlade in bilo medtem okradeno; neznanci so mu neke noči iz ntevov izmaknili konje. Nemara bi nam znal kdo kaj več o tem povedati.

Železarno na Dvoru je ustanovil 1795. leta nadzornik auersperških knežjih posestev, Jožef Globočnik. Izvrstno rudo je dobivala tudi iz Ržišča nad Kostanjevico, visoko v Gorjancih, kjer so še sledovi rudniških rovov. Kopalni so jo rudarji, ki so jih poklicali menda iz trboveljskega revirja. Prevajanje rude z vozmi na Dvor pa je bilo menda predrago, da bi se moglo izplačati.

To ležišče železne rude v Gorjancih je — podobno kot belokranjsko — izkoriščal človek že pred poltretjim tisočletjem, v hallstattski in pozneje keltski dobi, ki se zgubljata v mraku prazgodovine. Pa tudi naši predniki, ki so se železarske umetnosti naučili menda od romaniziranih Kelto v Mihovem pod Gorjanci, so iz ržiške rude talili železo in kovali orodje in orožje že v tako imenovani merovinski dobi, to je, takoj po svojem prihodu v naše kraje, kakor pričajo sledovi pri Zidanem gabru nad Mihovim v Gorjancih.

V Dolenji vasi pri Ribnici so ustanovili »Svobodo«

Dolenjska mladina kaže prav posebno zanimanje za ljudskoprosvetno delo. Pred kratkim je v polni dvorani igrala dramo »Prisega o polnoči«, ki jo je morala še dvakrat ponoviti. Na splošno željo članstva je bil v začetku decembra sklican občni zbor dosedanega kulturno-umetniškega društva, na katerem so preimenovali društvo v »Svoboda«. Dramatski sekciji se je priključila še fizikturna, ki bo gojila orodno telovadbo, odbojko in nogomet. V zimskih mesecih bodo imeli tudi smučarsko sekcijo. Tako so sklenili zgraditi 20-metrsko skakalnico. Za vaditelja se je prijavil sedmošolec Metod Oražem iz Dol. vasi.

Dramatska skupina je sklenila na občnem zboru, da bo v januarju nastudirala ljudsko igro »Domen«, krajšo igro za silvestrovanje in praznovanje novoletne jelke za pionirje, katere bodo obdarovali.

Precej je bilo kritike čez gradbeno podjetje »Zidar« iz Kočevja, ki že ima nakazanih 300.000 dinarjev za obnovo dvorane, pa je še vse doslej ni začelo obnavljati.

Tukaj odrezite!

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnjak — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 — Poštni predal 33 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616.90332-1 — Četrtletna naročnina 100 din, polletna 200 din, celoletna 400 din

Znamka za 10 din

Upravi DOLENJSKEGA LISTA

NOVO MESTO
Cesta komandanta Staneta 25
Poštni predal 33